

Шеснаестог септембра 1993. године основано је Удружење војних пензионера Југославије (СРЈ) као добровољна, невладина, недобитна, интересна, социјално-хуманитарна, патриотска и нестраначка организација, са снажном основном и људима одређеним и истрајним да остваре своје циљеве. Тада су ударени трајни темељи институције која се неће повијати како „ветар“ дува, већ ће се понашати по словима правде и у складу са одређењима војнопензионерске популације. Био је то, уједно, и почетак дуготрајне мирнодопске борбе за враћање урушених или окрњених права, за доказивање праведних и човечних решења.

Било је то време када су појединци остали без породице, без огњишта, без имовине и многих тековина свога рада. Догодило се да су им и нека права и слободе били ускраћени. Десила се и погубна хиперинфлација, држави уведене санкције и наступила је борба за опстанак, што је код војних пензионера изазвало потребу за посебним организовањем и деловањем.

Како је било

Да се подсетимо да је 2. августа 1993. године савезни министар одбране Павле Булатовић примио делегацију војних пензионера, разговарано је о тешком положају пензионера, о узроцима и последицама таквог стања. Министар је обавештен о припреми за оснивање удружења војних пензионера, о разлозима који су до тога довели, и активностима које су биле у току.

Министар Булатовић је подржао формирање удружења и обећао да ће Министарство одбране уступити просторије и опрему за рад при домовима војске и касарнама. Захтевао је да се Кабинету министра одбране достави статут и прецизан захтев за просторије. После тога почеле су конкретне припреме за оснивање удружења.

У аналима историје наше организације остала трајно записано да је иницијативни одбор за оснивање образован на састанку у Дому ваздухопловства у Земуну, 26. августа 1993. године. У то време је деловало Удружење пензионисаних војних летача и падобранаца Југославије, које је пружио максималну помоћ у формирању Удружења и одмах постало придружени члан.

Председник иницијативног одбора био је генерал-потпуковник у пензији Чедо Ковачевић. Седница оснивачке Скупштине Удружења војних пензионера Југославије (УВПЈ) одржана је 16. септембра 1993. године у Универзалној сали Централног дома Војске Југославије у Београду. Савезно министарство правде је 6. октобра 1993. донело решење о упису УВПЈ у званични регистар.

Тада крећу задаци организационе изградње, садржаја и метода рада Удружења. Од почетних 1.616 чланова 1993. године, организација је 2006. године обухватила 38.132 члана, односно 72 одсто војних пензионера, сврстаних у 70 општинских организација. Данас наша организација броји 21.500 чланова који делују у оквиру 48 општинских и градских организација. УВПС има и шест придружених колективних чланова.

Области деловања

Чином оснивања Удружење је за области деловања одредило: заштиту основних права и слобода војних пензионера, пензијско и инвалидско осигурање, социјалну и здравствену заштиту, стамбено обезбеђење,

На 26. рођендан наше организације

ПИШЕ: Љубомир Драгањац

ЗАШТИТНИК ПРАВА ВОЈНИХ ПЕНЗИОНЕРА

Од 2014. до 2019. године плате су повећане за 35 до 49 одсто, а пензије за 12.75 одсто (рачунајући и најављено повећање за пет одсто од 1. 1. 2020. године), што значи да су плате у односу на пензије увећане за 2,74 до 3,84 пута. Не оспоравајући потребу за наведеним повећањем плата корисницима буџетских средстава, веома је тешко наћи оправдане разлоге за овакво велике разлике у повећању плата и пензија.

ње, стваралаштво, традиције, информисање, културне и рекреативно-спортске активности и сарадњу са сродним организацијама.

Како грађани имају свог заштитника (заштитник грађана) тако се може, у фигуративном смислу, рећи да војни пензионери имају свог заштитника у Удружењу војних пензионера Србије.

Две маратонске административно-правне трке Удружење је већ добило. Најпре је позитивно решен осмогодишњи судски спор за усклађивање месечних примања војних пензионера од 2004. до 2007. године.

На богатој пракси у борби са тврдокорним чиновницима из државне администрације заснивала се и битка за остваривање права на 11,06 одсто увећања пензија које су добили сви пензионери у Србији, осим војних. Мада је Уставни суд Србије у једној од две своје одлуке с тим у вези „пресудио“ да и војни пензионери имају право, под истим условима и у пуном обиму, да остваре право на усклађивање, испоставило се да је вештим маневром, остварена само „повишица“ од 6,85 одсто, а разлика од 4,21 одсто за сада је неостварена и са правом се питамо да ли је држави заиста тако нешто требало.

Неповољне одлуке

За војне пензионере у прошлости донете су многе неповољне одлуке од којих посебно истичем примену Закона о начину усклађивања војних пензија 2008. године, измештање војних осигураника у Фонд ПИО и укидању новчане помоћи најугроженијим војним пензионерима 2012. године. Удружење је брзо реаговало и донело одлуку преузевши на себе обавезу да помаже материјално угрожене чланове. За ту намену (солидарна и хуманитарна помоћ) сваког месеца издваја се око 40 одсто од месечне чланарине. До сада је за те намене додељено 55,7 милиона динара, а материјалну помоћ од 1. 8. 2012. до 31. 08. 2019. године примило је укупно 1790 војних пензионера. Посебно истичем солидарност коју су показали наши чланови према свим војним пензионерима што су имали материјалне штете у катастрофалним поплавама 2014. године. Осим ангажовања средстава из Фонда за социјалну и хуманитарну помоћ, сакупљена је и ванредна новчана помоћ.

Стамбена ситуација војних пензионера и даље је веома тешка. Укупно 8.800 војних пензионера је без стана или нема потпуно решено стамбено питање. Очекује се да ће остваривањем програма државне станоградње већи број војних пензионера доћи до крова над главом.

Последњих месеци учињен је помак на боље у снабдевању лековима, што је од значаја, како за буџет, тако и за кориснике који се не исцрпљују тражећи лек на оверен рецепт. Међутим, и даље остају проблеми из недовољно дефинисаног уговора између Фонда за СОВО у Републичког фонда здравственог осигурања који је на штету корисника војних пензија по питању стоматолошког збрињавања, превоза и лечења хитних случајева.

Потребна служба кућног лечења

Подржали смо предлог градске организације Ниш да се организује служба кућног лечења, због све већег броја старих, непокретних и усамљених. Веома смо изненађени да

Из Министарства одбране

УРУЧЕНИ КЉУЧЕВИ 20 СТАНОВА

доношење Закона о здравственој заштити и здравственом осигурању чека више од три године.

Фискалној стабилизацији државног буџета допринело је 96 одсто војних пензионера. Њима је просечно месечно, у складу са донетим законом, четири године сваког месеца одузимамо у просеку 15,6 одсто од пензије. Очекивало се да ће држава вратити новац који је одузимала зарад стабилизације финансија, али се томе није приступило.

Предлогом Закона о изменама и допунама Закона о буџетском систему предвиђено је повећање плата корисницима буџетских средстава за 8 до 15 одсто и најављено повећање пензија у 2020. години за око 5 одсто.

У периоду од 2014. до 2019. године плате су повећане за 35 до 49 одсто, а пензије за 12,75 одсто (рачунајући и најављено повећање за 5 одсто од 1. 1. 2020. године), што значи да су плате у односу на пензије увећане за 2,74 до 3,84 пута. Не оспоравајући потребу за наведеним повећањем плата корисницима буџетских средстава веома је тешко наћи оправдане разлоге за овакво велике разлике у повећању плата и пензија. Поред незадовољства код великог броја пензионера минимална повећања пензија великој мери нарушила су законску регулативу по питању усклађивања пензија, угрозила стандард и обезбеђење основних животних потреба.

Просечна пензија у односу на просечну зараду износи 49 одсто. Да би достигла ниво од 60 одсто просечне зараде, потребно је повећање за 21 одсто.

Четворогодишњом применом Закона о привременом уређивању начина исплате пензија и у односу на припадајуће пензије за око 700 000 пензионера, мање им је исплаћено од 7 до 10 месечних пензија.

Пензије каскају за платама

Заостајање у повећању пензија у односу на плате и промена начина усклађивања пензија војних пензионера довела је до великог пада износа пензија у односу на плате официра и подофицира. Сада пензије у односу на плате износе око 60 одсто, што је мање за око 25 одсто у односу на време када су отишли у пензију.

Издавањем пензијског и инвалидског осигурања војних осигураника из Фонда за социјално осигурање војних осигураника, драстично је нарушен систем који је успешно функционисао скоро четрдесет година, произвео низ проблема и укинуо значајна права из области социјално-хуманитарне заштите и стамбеног обезбеђења.

Пензионисани официри и подофицири истога чина и положаја али пензионисани у различито време имају различите износе пензија и до 30 одсто. Дошло је до великих поремећаја, па има много случајева да пензионер нижег чина има већу пензију од пензионера за два чина вишег (пуковник има већу пензију од генерал-потпуковника).

Подржали смо предлог градске организације Ниш да се организује служба кућног лечења, због све већег броја старих, непокретних и усамљених. Веома смо изненађени да Закон о здравственој заштити и здравственом осигурању чека на усвајање више од три године.

У наредном периоду Удружење ће државним органима упутити предлоге за решавање ових и других проблема.

Министар одбране Александар Вулин уручио је недавно, у Великој ратној сали зграде старог Генералштаба, кључеве 20 станова активним и пензионисаним припадницима Министарства одбране и Војске Србије. Министар Вулин је истакао да сви они који су део система одбране и који су свој живот посветили служењу земљи и чувању наше безбедности могу да рачунају на подршку и помоћ свог министарства и своје државе.

Министарство одбране улаже велике напоре да реши нагомилане стамбене проблеме. Више од 18.000 припадника Министарства одбране и Војске Србије немају адекватно решено стамбено питање, а ми се трудимо да свакога дана унапредимо њихов положај и нађемо простора да се многим од њих реши стамбено питање – рекао је министар Вулин.

Подсетивши да је у складу са наређењем председника Републике Србије Александра Вучића покренут пројекат изградње станова за све припаднике из структура безбедности, министар Вулин

У последње време све мање војних пензионера добија стан

поручује да ће захваљујући томе највећи број стамбених проблема моћи да буде решен.

Свако ко је уложио свој живот у одбрану наше земље заслужује да га подржимо, заслужује да, у складу са законом и нашим могућностима, решимо стамбено питање њему и његовој породици. Данас је Војска Србија богатија за 20 задовољних припадника и њихове породице могу са правом да кажу да се живот који су посветили својој земљи и својој војсци исплаћује – поручује министар Вулин.

Свечаном скупштином обележен дан УВПС у Зајечару

ТРИ ДЕЛЕГАЦИЈЕ НА ТРОМЕЂИ

У присуству бројних чланова УВПС из Зајечара, Неготина и Кладова 12. септембра одржана је седница свечане Скупштине зајечарских војних пензионера. Седници су присуствовали гости из Румуније и Бугарске, бригадни генерал Јон Пана, председник удружења пензионера Турн Северина, пуковник Октавиан Кокочеану, председник удружења војних пензионера из Крајове и пуковник Венизел Петков, председник војних пензионера из Видина.

Председник УВПС Зајечара изнео је резултате рада и осврнуо се на успехе у раду удружења током протеклих двадесет шест година. Уз то истакао је проблеме који су још увек присутни. При томе је навео проблеме у здравственој заштити, скрнављање права из домена социјалне заштите, невешта стамбену проблемати-

ку, посебно у мањим гарнизонима, дуг од 4,21% које држава не признаје и још нешто.

Популација војних пензионера је све старија, па се удружење убрзано бројчано смањује, а нових чланова готово и да нема.

Истакнуто је да су све веће потребе да се члановима удружења помогне у многим сегментима живота.

На свечаности је маркирана и шест година дуга сарадња са пријатељима из Румуније и Бугарске.

Следећег дана домаћини су госте повели у Мајданпек, на позив председника општине и тамо посетили културно-историјске знаменитости.

У склопу посете гости из Румуније и Бугарске, посетили су Лепенски Вир и Доњи Милановац.

Д. Дабетић

Свечани скуп одржан је у присуству колега из Бугарске и Румуније

Обраћање председнику Србије Александру Вучићу

ПРАВИЧНО УСКЛАДИТИ ПЕНЗИЈЕ

Председнику Републике Србије господину Александру Вучићу председник УВПС Љубомир Драгањац обратио се актом следеће садржине:

„Обраћамо Вам се у име 36 000 војних пензионера, у уверењу да ћете, као и до сада што сте чинили са оваквим и сличним обраћањима грађана, свестрано размотрити предметну проблематику и утицати да се питање усклађивања – повећања пензија правично разреши.

Предлогом Закона о изменама и допунама Закона о буџетском систему предвиђено је повећање плата корисницима буџетских средстава за 8 до 15% и најављено повећање пензија у 2020. години за 5%.

У периоду од 2014. до 2019. године плате су повећане за 35 до 49%, а пензије за 12,75% (рачунајући и најављено повећање за 5% од 1. 1. 2020. године), што значи да су плате у односу на пензије увећане за 2,74 до 3,84 пута. Просечна пензија у односу на просечну зарплату износи 49%, па да би достигла износ од 60% просечне зараде потребно је повећање за 21%. Оваквим минималним повећањем пензија у наредној години пензионери би били поново драстично оштећени, јер је четворогодишњом применом Закона о привременом уређивању начина исплате пензија око 700 000 пензионера примило од 7 до 10 месечних пензија мање од припадајућих.

Негативне последице овако драстичне диспропорције је повећања плата и пензија посебно су изражене код војних пензија: пензије су за четири и по године повећане за укупно 7,75%, а плате у јавном сектору 25%. Законом о привременом уређивању начина исплате пензија војне пензије су смањене просечно за 15,6%, тако да су војни пензионери за овај период примили мање 7 до 10 месечних пензија; пензионисани официри и подофицири истога чина и положаја пензионисани у различито време имају различите износе пензија и до 30%, тако да официр нижег чина има већу пензију од раније пензионисаног за два чина па и више (пуковник има већу пензију од раније пензионисаног генерал-потпуковника); заостајање у повећању пензија у односу на плате и промена начина усклађивања пензија војних пензионера довела је до великог пада износа пензија у односу на плате официра и подофицира. Сада пензије у односу на плате износе око 60%, што је мање за око 25% у односу на време када су отишли у пензију.

Не оспоравајући потребу за наведеним повећањем плата корисницима буџетских средстава, веома је тешко наћи оправдане разлоге за овако велике разлике у повећању плата и пензија. То има тешке последице по стандард и обезбеђење основних животних потреба пензионера и генератор је све израженијег незадовољства и негативних тенденција међу пензионерима.

Са напред изнетих разлога апелујемо да се предузму потребне мере да се повећање пензија правично разреши, односно присутне диспропорције плата и пензија отклоне или бар битно умање. Конкретно: да се пензије у јануару 2020. године повећају за 12%; да се донесе одлука о враћању неисплаћених износа пензија по Закону о привременом уређивању начина исплате пензија у месечним износима једнаким умањењу; те да се повећањем пензија у наредном периоду обезбеди њихово учешће у просечној заради од 60%.

Истовремено, молимо да примите представнике овог удружења ради детаљнијег обрађивања проблематике социјалног осигурања војних осигураника, посебно потребе аутономног уређивања те проблематике аналогно регулативи која је била на снази пре доношења Закона Војсци Србије.

Молимо за обавештење о Вашем ставу по напред наведеном, ради информисања нашег чланства“.

У Крушевцу обележено 100 године од оснивања организације РВС Србије

ИСКАЗАЛИ СЕ У ОДБРАНИ ЗЕМЉЕ

Унегдашњем престолном граду и месту где се причестила српска војска пред одлазак на Косовски бој, 15. септембра обележено је 100 година када је формирана организација резервних војних старешина Србије.

Централна свечаност била Свечана академија у Крушевачком позоришту, којој су присуствовали представници војног врха са министром одбране Александром Вулином на челу, председник Скупштине града Живогина Милорадовић, заменик председника Скупштине града Синеши Максимовић, заменик градоначелника Весна Лазаревић, начелник Расинског управног округа Бранислав Весић, сарадници, делегације других удружења и организација. Делегацију УВП Крушевац предводио је председник Грод Душан Самарџић.

Министар одбране Александар Вулин, честитајући празник и велики јубилеј, истакао је да војне старешине не дели на активне и резервне, јер „када се пробијао Солунски фронт, ни непријатељи ни пријатељи нису оне који су јуришали, делили на активне и на резервне“. „Српски народ је, као народ војничких победника, побеђивао зато што нико није могао да разлучи где престаје народ, а где почиње Војска. Зато је и био непобедив“, рекао је Вулин. Према његовим речима, да би једна држава и један народ био спреман за одбрану од сваког зла које може да наступи, не може само држава да буде та која ће организовати народ.

„Сви грађани треба да буду спремни да служе својој држави, да се боре за своју земљу и да се припремају за одбрану своје земље. Кад кажемо одбрана своје земље, то не значи само војска, то не значи само оружје. То значи и бити спреман за помоћ у елементарној непогоди, указати прву помоћ, чувати вредности које су овај народ учинили слободарским. Савез организација резервних војних старешина је организација од посебног значаја за Министарство одбране јер препознајемо исте вредности. Ово су људи који с правом кажу да без обзира да ли су активни или у резервном саставу, они су ту, на располагању својој земљи“, поручио је Вулин.

Председник Савеза организација резервних војних старешина Србије др Милојко Николић, пуковник у пензији истакао је да Савез окупља 88 организација у којима је више од 17.000 чланова и да те организације

Златну плакету коју је МО доделило СОРВСС министар Вулин уручио је председнику Николићу

„покривају“ читаву територију Србије.

–Сви морамо бити свесни одговорности и времена у којем живимо. Резервне војне старешине у својим организацијама морају наћи додатни мотив који ће их мобилисати на активност у доприносу, развоју и јачању наше државе, која је, по ко зна који пут, на историјској прекретници. Тај додатни мотив у долазећем времену је сам опстанак државе. Сходно Пашићевој максими „Спаса нам нема, пропасти не смо“, позивам укупни састав на храброст, истрајност и љубав према јединој нам Отаџбини, коју по сваку цену морамо сачувати и што јачу предати будућим генерацијама, поручио је Николић.

У знак захвалности што је допринео да организација резервних официра и подофицира поново добије статус организације од посебног значаја за одбрану земље, министру одбране Александру Вулину, председник Савеза Милојко Николић доделио је фигуру цара Лазара и почасну чланску карту Савеза.

За заслуге у развоју и афирмацији организације, као и висок степен сарадње који је Савез остварио са установама Министарства одбране и Војске Србије, председник Савеза доделио је сабље војводе Степе Степановића првог и другог реда и комплете књига из едисије „Српске војводе у Великом рату“.

Поводом века од оснивања, Савезу резервних војних старешина Србије додељена је Плакета Министарства одбране, коју је председнику Николићу уручио министар Вулин.

У културно-уметничком делу наступили су чланови Уметничког ансамбла МО „Станислав Бинички“, вокалне солисткиње Катарина Божић и Јелена Стојиљковић, драмски уметници Бојан Вељковић и Предраг Миленковић и плесни пар из Плесног клуба Крушевац Гала Милојевић и Радивоје Радовановић.

Мр А. Симоновски

Са 6. седнице Главног одбора Скупштине УВПС

И РАДНО И СВЕЧАНО

На скупу је обележена 26-годишњица од оснивања Удружења.

Председник УВПС Љубомир Драгањац, на свечаном делу седнице, између осталог, рекао да како грађани имају свог заштитника (заштитник грађана) тако се може, у фигуративном смислу, рећи да војни пензионери имају свог заштитника у Удружењу војних пензионера Србије.

У хорској сали Дома ВС 26. септембра одржана је 6. седница Главног одбора Скупштине Удружења војних пензионера Србије. Скупом је председавао председник УВПС Љубомир Драгањац, а на дневном реду, осим извештаја о раду између две седнице, било је (1) упознавање са подношењем захтева за стицање статуса УВПС од посебног значаја за одбрану и пријаве за јавни конкурс за доделу средстава за учешће у финансирању пројекта у области од значаја за одбрану; затим (2) стање и проблеми у спровођењу Закона о рачуноводству и ревизији и Правилника о рачуноводству УВПС; (3) покретање иницијативе да војни осигураници остварују право на кућно лечење; (4) Усвајање одлуке о додели признања поводом двадесетшестогодишњице оснивања и рада УВПС, а под тачком (5) развој, пружена је информација о могућности подношења представке Европском суду за људска права у односу на Решење Уставног суда о обустављању поступка за оцену уставности Закона о привременом начину обрачуна и исплата пензија.

У извештају о раду Удружења између две седнице Главног одбора истакнуто је да је председник Удружења 10. јула 2019. године, упутио допис председници Владе Републике Србије са образложењем да су у последњих неколико година, у више наврата, представници Републике Србије одали признања пензионерима због фискалне стабилизације државних финансија. Терет стабилизације највише су поднели готово сви војни пензионери (96 одсто). Изјава председнице Владе Републике Србије, за медије од 1. јула „да је у прошлости две године Влада повећала пензије у просеку од 12,5%, док су најниже пензије повећане за нешто више од 13%“ не мали број војних пензионера негативно је реаговао и захтевао појашњење.

Незадовољни поделом станова

Констатовано је да до сада нису решени проблеми у стоматолошком збрињавању осигураника тамо где су ослоњени на цивилно здравство, па

Уз чланова Главног одбора присуствовали су и гости

се за сваку стоматолошку интервенцију упућују у војноздравствене установе (Нови Сад, Ниш или Београд), што је оцењено као лоша пракса.

Министарство одбране је издало дозволу да се прими изврстан број здравствених радника свих профила (ЦВМУ Београд 32, ВБ Ниш 40, ВМА 140, Нови Сад 7). Међутим, то тешко иде јер, је слаб одзив због ниских личних примања. За заменика начелника Управе за војно здравство постављен је професор др Зоран Шегрт, који долази са положаја начелника сектора за лечење у ВМА.

У периоду између две седнице ГлОд, стамбени орган МО поделио је укупно 83 стана. Од тог броја одговарајућом одлуком МО, активним саставу додељена су 64 стана, док је КВП опредељено 18 станова, или 22 одсто од укупног броја.

Поред изузетно малог броја станова који је до сада подељен, уочено је да се процедурално у одлуци МО опредељује врло мали број станова за кориснике војних пензија, као што је био случај у гарнизону Панчево, где је од 52 дојављена стана пензионисаним подофицирима и пензионисаним

цивилним лицима припало само четири стана, или осам одсто.

Руководство УВПС је реаговало и упутило акт МО у коме је изражено незадовољство у вези са процедуралним односом у одлуци о додели станова са нашим предлогом да у наредном периоду тај однос буде 60 одсто за активна војна лица према 40 одсто за кориснике војне пензије.

По основу бесповратног кредита од 20.000 евра у динарској противвредности, до сада је укупно поднето 2.430 захтева, од чега је Управни одбор Фонда за СОВО одобрио 2.051, а исто толико и исплатио. У овој години решено је 77 молби. Месечно се у просеку реализује 8-12 захтева, и на решење захтева чека се до једне и по године. На чекању је 87 комплетних захтева и око 100 оних који се налазе у статусу допуне.

Изградња јефтиних станова за припаднике снага безбедности, МО и Војске Србије, отпочета је у Врању, Нишу, Крагујевцу, Краљеву, Новом Саду и Сремској Митровици. Очекује се да ће ускоро отпочети реализација изградње и у Београду.

Према до сада доступним информа-

цијама, отплате ових станова највероватније ће се обављати готовински у целом износу, што је врло неповољно за војно пензионерску популацију која жели да реши стамбено питање на тај начин.

У протеклом периоду, Удружење је материјално најугроженијим и тешко болесним члановима додељивало једнократну социјалну и хуманитарну помоћ. У јуну и јулу 2019. године, додељено је помоћ за 23 члана у износу од 758.000,00. динара.

Од 1. јуна до 31. августа 2019. године у Удружење се добровољно учланило 95 корисника војне пензије, а самостално је иступило њих девет. И поред тога што је присутан стални пријем нових чланова, евидентан је и стални одлив. Неопходно је указивати на значај Удружења и тако активирати оне који још нису чланови, како би лакше решавали проблеме.

Иницијатива за кућно лечење

Чланови Главног одбора обавеште-ни су да се Удружење пријавило за стицање статуса од посебног значаја за одбрану земље, те да ће, ако се то догодити, бити финансиран мањи обим издатака. Такође се УВПС пријавило на јавни конкурс Министарства одбране за финансирање пројекта.

О стању и проблеми у спровођењу Закона о рачуноводству и ревизији и Правилника о рачуноводству УВПС,

говорили су Веселко Плазних, Миле Глумац и Слободан Пејовић. Они су изнели и конкретне примере, у којима није поступљено онако како прописи то налажу. Упућен је апел општинским и градским одборима УВПС да се мало више позабаве материјално-финансијским пословањем, како би се оно довело на ниво потпуно правилног.

Званично је на седници покренута иницијатива да војни осигураници остварују право на кућно лечење. Наиме, у образложењу је констатовано да је војнопензионерска популација све старија и да је повећан број непокретних или тешко покретних здравствених осигураника. Од Управе за војно здравство МО затражиће се да се у већим центрима, попут Београда, Новог Сада и Ниша, формирају специјализоване службе које ће посећивати оболеле и изнемогле кориснике војне пензије. Има случајева да у срединама где су војни пензионери и чланови њихових породица наслоњени на цивилно здравство, да се тај начин лечења и бриге примењује у складу са праксом тзв. цивилног здравства. У гарнизонима где су војни пензионери ослоњени на одељења здравствене заштите Војске Србије има примера који охрабрују, попут активности које спроводе санитетски органи 4. бригаде Копнене војске.

Главни одбор је једногласно донео одлуку о признањима која се додељу-

ју појединцима и институцијама за предани рад у организацији и остварењу сарадњу са сличним организацијама, државним институцијама и приватним фирмама, а на основу предлога приспелих из општинских и градских одбора УВПС.

Члан Извршног одбора Главног одбора УВПС Остоја Поповић обавестио је присутне да после неприхватања уставне иницијативе у вези са враћањем износа окрњених пензија од 2014. до 2018. године. Представку Европском суду за људска права може поднети само појединац, односно то не може да учини Удружење. Рок за подношење представке је до краја ове године.

У свечаном делу седнице, којем су присуствовали и многобројни гости, међу којима су били и они који су пре 26 година основали Удружење војних пензионера Србије о годинама за нама говорио је председник Љубомир Драгањац. То обраћање присутнима, али и најширој јавности објављујемо у овом броју на 3. страни, у рубрици – у жижи.

Присутнима се обратио и пуковник Душко Шљиванчанин, начелник Управе за традицију, стандард и ветеране, који је војним пензионерима честитао празник, али је навео и предстојеће активности од значаја за УВПС.

3. Пешић

На основу члана 16. тачка 19. и члана 53. Статута УВПС и члана 2., 33. и 34. Правилника о додели признања УВПС, Главни одбор Скупштине УВПС на 6. седници одржаној 26. септембра 2019. године доноси

ОДЛУКУ о додели признања

ПОВЕЉА УДРУЖЕЊА ВОЈНИХ ПЕНЗИОНЕРА СРБИЈЕ,

додељује се:

ЉУБИЧИЋ ПЕТРУ, члану ОпОрг УВПС Вождовац – Савнац
РЕЉАНОВИЋ ЉУБОМИРУ, председнику ГрОрг УВПС Зајечар
САМАРЦИЋ ДУШАНУ, председнику ГрОрг УВПС Крушевац
ШВЕЉУ ИЛИЈИ, благајнику ГрОрг УВПС Врање
МАЏАРЕВ ДУШАНУ, члану ГрОд ГрОрг УВПС Нови Сад
ПЕТРОВИЋ ДРАГАНУ, председнику ГрОрг УВПС Пирот
ЦВЕТКОВИЋ ВЛАСТИМИРУ, члану ГрОд и председнику МеОрг „Чаир“ ГрОрг УВПС Ниш
БОГОЕВ МИТКУ, председнику МеОрг „Обилићев Венац“ ГрОрг УВПС Ниш
МИЛОШЕВ ИВАНУ, члану ГрОд и председнику МеОрг „Ђеле Кула“ ГрОрг УВПС Ниш
КАЛЧИЋ МИЛАНУ, председнику МеОрг „Бежаниска коса“ ОпОрг УВПС Нови Београд
ГРАДСКОЈ ОРГАНИЗАЦИЈИ УВПС УЖИЦЕ
МАРКОВИЋ ЖИВАНУ, председнику ГрОрг УВПС Панчево

МАЈКИЋ ДУШКУ, председнику ГрОрг УВПС Зрењанин
МИЛКОВИЋ НИКОЛИ, председнику ОпОрг УВПС Ћуприја

Повеља се додељује за изванредан вешегодишњи допринос развоју, унапређењу и афирмацији Удружења војних пензионера Србије.

ПЛАКЕТА УДРУЖЕЊА ВОЈНИХ ПЕНЗИОНЕРА СРБИЈЕ,

додељује се:

МИНИЋ СЛАВКУ, секретару ГрОрг УВПС Крагујевац
ИВАНОВИЋ ПЕТРУ, члану ОпОд ОпОрг УВПС Вождовац-Савски
Венац
БОГУНОВИЋ САВИ, члану УВПС, ОпОрг УВПС Земун
АРНАУТ НИКОЛИ, члану УВПС, ОпОрг УВПС Земун
РАДОВАНОВИЋ БОЈАНУ, пријатељу и поштоваоцу УВПС, ГрОрг
УВПС Зајечар
БОГДАНОВИЋ МИЛОВАНУ, потпредседнику НзОд ОпОрг УВПС
Прокупље
МАРКОВИЋ ВЕЉКУ, члану ГрОд ГрОрг УВПС Нови Сад
МАРКОВИЋ ДРАГОЉУБУ, председнику ГрОрг УВПС Чачак
МИХАИЛОВИЋ АЛЕКСАНДРУ, координатору у Фонду за ПИО –
Филијала Чачак
РИСТИЋ СНЕЖАНИ, члану ГрОрг УВПС Пожаревац
НЕДИЋ МИЛАНУ, члану ОпОрг УВПС Чукарица
ПАНТИЋ ДРАГАНУ, члану ОпОрг УВПС Нови Београд.
ПЕШИЋ ЗВОНИМИРУ, главном и одговорном уреднику листа
„Војни ветеран“
МИТИЋ ЂОРЂУ, члану ГрОд ГрОрг УВПС Пирот
ПЕТРОВИЋ ГОРАНУ, члану УВПС и почасном члану ГрОд УВПС
Пирот
ЈОВАНОВИЋ ХРАНИСЛАВУ, члану ОпОрг УВПС Раковица
ЈАКОВЉЕВИЋ ЈАНКУ, члану ОпОрг УВПС Раковица
ВЕШОВИЋ МИЛИЈИ, члану ОпОрг УВПС Раковица
ВИДОЈКОВИЋ РАДМИЛУ, члану ГрОд и председнику МеОрг „12
фебруар“ ГрОрг УВПС Ниш
СТАМЕНКОВИЋ ЗОРАНУ, председнику МеОрг „Делијски вис“
ГрОрг УВПС Ниш
ТОШИЋ НЕНАДУ, члану УВПС и благајнику ГрОд ГрОрг УВПС
Ниш
ГОЦИЋ ВЛАСТИМИРУ, председнику Удружења пензионера града
Ниша
ДУКОВСКИ ЛАЗАРУ, члану МеОрг „Беж. блокови-1“ ОпОрг УВПС
Нови Београд
КАДИЋ ЈУСУ, члану МеОрг „Беж. блокови-2“ ОпОрг УВПС Нови
Београд
ТОДОРОВИЋ ДРАГОЈУ, члану УВПС, потпредседнику ГрОрг
УВПС Ужице

Плакета се додељује за постигнуте резултате остварене у реали-
зацији програмских циљева Удружења војних пензионера Србије и
успешну сарадњу са Удружењем ВПС.

КЊИГА, додељује се:

ПРЕДОЈЕВИЋ ЈОВАНУ, члану Гр.Орг. УВПС Зајечар
ФИЛИПОВСКИ ВАНЧУ, потпредседнику ГрОрг УВПС Крушевац
ПИТУЛИЋ МИОДРАГУ, члану ГрОрг УВПС Нови Сад
КУТЛАЧА МИЛУ, члану ОпОрг УВПС Чукарица
ЈЕЛИЋ ЉУБИШИ, члану ОпОрг УВПС Чукарица
Књиге се додељују за запажену активност и постигнуте резултате
у реализацији програмских садржаја Удружења војних пензионера
Србије.

НОВЧАНА НАГРАДА, додељује се:

ВУЛИН СЛАВКУ, члану НзОд ГрОрг УВПС Нови Сад у износу
20.000,00 динара
ИВАНОВИЋ МИЛОРАДУ, члану УВПС, благајнику ГрОрг УВПС
Пожаревац у износу 5.000 динара
Признања из ове Одлуке уручити добитницима на начин прописан
ним чланом 10., 18., 24. и 32. Правилника о додели признања УВПС
и то на скуповима које организовати поводом дана УВПС или дана
формирања МО, Оп-ГрОд УВПС, односно на другим пригодним ма-
нифестацијама.
Податке о добитницима признања унети у Евиденцију додељених
признања УВПС прописану чланом 38. Правилника о додели при-
знања УВПС.

ЗАХВАЛНИЦА УДРУЖЕЊА ВОЈНИХ ПЕНЗИОНЕРА

СРБИЈЕ,

додељује се:

ЧЕПЕРКОВИЋ БОЖИДАРУ, члану ГрОрг УВПС
Крагујевац
МЛАДЕНОВИЋ ЗВОНКУ, члану ГрОд ГрОрг
УВПС Крагујевац
СТАЈИЋ МИОДРАГУ, члану УВПС, ГрОрг УВПС
Крагујевац
МИЛОВАНОВИЋ СТАНИШИ, члану УВПС,
ОпОрг УВПС Земун
ШТУЛИЋ ПРЕДРАГУ, председнику Удружења
пензионера Батајница
ЈАНКОВИЋ ВЕСНИ, члану УВПС, ОпОрг УВПС
Земун
ГАЈИЋ САШИ, члану УВПС, ГрОрг УВПС Зајечар
ЈАЈИЋ ЖИВКУ, члану ОпОд ОпОрг УВПС Проку-
пље
РЊАКОВИЋ РАДЕТУ, члану ГрОрг УВПС Круше-
вац
ДОБРОДЕЛАЦ ДОБРИВОЈУ, рачунополагачу ВУ
„ДЕДИЊЕ“ кантине касарне „Цар ЛАЗАР“ у Кру-
шевцу
ЂУКИЋ МАРКУ капетану, референту за морал у
К-нди 4. бр Војске Србије
СТРИКОВИЋ ЦВЕТИ ВД, начелнику Дома Војске
Србије у Врању
ДОБРОСАВЉЕВИЋ СЛАВИШИ, стоматологу ГА
Врање
ИБРАМАЉИКИ, члану УВПС, секретару ГрОрг
УВПС Нови Сад
РАЦКОВИЋ СВЕТЛАНИ, директору Фонда за
ПИО филијале Чачак
МИЋУНОВИЋ НЕНАДУ, члану НзОд ГрОрг
УВПС Чачак
ЂОРЂЕВИЋ ДРАГОЈЛУ, члану НзОд ГрОрг
УВПС Чачак
ПОЉЧИЋ МИЛИВОЈУ, члану ОпОрг УВПС Чука-
рица
ПАНТОВИЋ МИРОСЛАВУ, члану ОпОрг УВПС
Чукарица
АЛЕКСОВСКИ БОРИСЛАВУ, члану ГрОд ГрОрг
УВПС Пирот
ИГОВ ДИМИТРУ, члану ГрОд ГрОрг УВПС Пирот
НИКОЛИЋ МИЛУ, члану ГрОд ГрОрг УВПС Пирот
ЛАЗАРЕВИЋ ЖАРКУ, члану УВПС и заменику
председника Секције Клуба генерала и адмирала у
Нишу – ГрОрг УВПС Ниш
НИКИЋ др ЈОВУ, члану МеОрг „Савски кеј“
ОпОрг УВПС Нови Београд
ДУКОВСКИ ЛАЗАРУ, члану МеОд МеОрг „Беж.
блокови“ ОпОрг УВПС Нови Београд
РИСТИЋ ЗОРАНУ, члану МеОд МеОрг „Бежаниј-
ска коса“ ОпОрг УВПС Нови Београд
МИЛИЋ БОГДАНУ, члану МеОд МеОрг „Париске
комуње“ ОпОрг УВПС Нови Београд
ЦЕРАНИЋ МИЛАНУ, члану МеОд МеОрг „Дунав-
ски кеј“ ОпОрг УВПС Нови Београд

Захвалиница се додељује за запажене резултате
у omasовљењу чланства у организацијама Удруже-
ња војних пензионера Србије, непосредној бризи о
старим, болесним, изнемоглим и социјално угроже-
ним члановима, у области здравствене заштите,
информисања и реализацији других програмских
задатка Удружења војних пензионера Србије.

ПС/ПС

ПРЕДСЕДНИК
Љубомир Драгањац, с. р.

Летње активности у организацији ПРОБЛЕМЕ „ГАЗИ“ ВРЕМЕ

Августовске врућине одиста су ове године биле толико вреле да многи нису помаљали нос изван хладовине и кућне атмосфере. Они који су смогли пара, отишли су негде на море. Већина војних пензионера се одрекла годишњег одмора да би помогли своју децу, да се са унучићима негде проведу део распуста, односно одмора.

За Удружење војних пензионера Србије се, не без разлога, каже да је жива организација. Дакле, нема периода без активности, а у време јула и августа само су званична окупљања проређена, то јест сведена на најмању меру.

У „централи“ УВПС се летњих месеци ради готово као у време бројних важних акција. Поткрај августа требало је посетити неке организације на простору Војводине и тамо разрешити проблеме, уз обавезно информисање докле се стигло у враћању закинутих права војнопензионерској популацији.

У Кикинди је преминуо Синиша Ковачевић, председник Градског одбора УВПС. Тамо организација нема велики број чланова. Дилема је да ли да организација и даље опстане као самостална, или да се прикључи Зрењанину. Председник УВПС Љубомир Драгањац изложио је окупљеним активистима, међу којима је био и актуелни потпредседник тамошње организације Војо Убипарип, и позитивне и негативне стране прикључења зрењанинској организацији. После свестраног разматрања ситуације, сви су били једногласни да кикиндски војни пензионери наставе да раде као самостална организација. Договорено је и које мере треба предузети да би се изабрао нови председник.

Организацији у Бачкој Тополи председник Општинског одбора УВПС је поднео оставку. Каже, да мало ко жели да му помогне у обављању дужности. Последњих месеци војни пензионери у том месту имали су више запажених активности. Између осталог учествовали су у конкурс пријавивши занимљив пројекат, на основу којег су добили средства за рад. Имају историју у којој се окупљају, сарађују са сличним удружењима и тиме заокружене услове за рад. Дилема је остала да ли председник наставља са радом или ће наставити нови који би требало да се изабере током септембра или октобра. Други део скупа посвећен је информисању. Челни човек организације Љубо-

мир Драгањац заиста има о чему да обавести чланове.

Зрењанински пензионери дошли су у тамошњу касарну, у просторије које су им дате за свакодневне активности, да би од председника Драгањца сазнали, између осталог, да ли ће им бити враћен закинути део пензија од 2014. до 2018. године. Сматрају да су значајно допринели сређивању државних финансија, те да сада, када је Србија стала на ноге, треба да им се врате паре утрошене за стабилизацију јавних финансија. Залажу се да се то учини у истом броју рата у коликом су им закидане пензије.

Председник Драгањац је, осврнувши се на рад УВПС у Зрењанину, истакао да се та организација сврстава у ранг бољих. Обавестио је присутне да појединци који желе да се обрате Европском суду за људска права то могу да учине у року од шест месеци после добијања одлуке Уставног суда да се њихова уставна иницијатива не прихвата. Говорио је потом и о опадању стандарда војних пензионера и мерама које, с тим у вези, предузима УВПС.

У Сремској Митровици „претресени“ су многи проблеми. Румљани су се најмасовније окупили. Највише проблема је истакнуто у вези са здравственим збрињавањем војних пензионера. Незадовољство услугама све је из-

раженије. Нарочит проблем је како се снабдети лековима на период дужи од месец дана. Док се у цивилном здравству рецепти издају на шест месеци, дотле се у војном здравству то чини само на месец дана. Преко лета војни пензионери често одлазе на село или викендицу, па би им обезбеђење лекова на два месеца и те како значило. Многи путују у иностранство код деце која тамо раде. Све у свему, како су на летњим скуповима рекли војни пензионери, у погледу издавања рецепата и у неким другим правима осећају се као грађани другог реда.

Живот стално намеће нове теме и дилеме. Често се догађа да док је у току решавање једног проблема, искрсавају два нова, тако да се сви врте у оквиру неких зачараних кругова. Удружење се хвата у коштац са свим проблемима, реагује на одговарајући начин, упозорава и све чини да се реши на најбољи могући начин. Администрација, међутим, ради по своме, често не реагује на упозорења, па УВПС стално тражи нове путеве да проблеме разреши или их ублажи. Због тога је принуђено да се обраћа и највишим функционерима у пирамиди власти. То је управо и суштина постојања и надлежности Удружења војних пензионера Србије.

З. П.

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у августу 2019. године

РЕШЕНИ СВИ ЗАХТЕВИ

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Извршни одбор је на седници одржаној 16. септембра 2019. године, размотрио захтеве достављене у августу 2019. године, те на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5.а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника

ОпОр Панчево СД:
34.000,00 – по члану 9.434,43 динара

ОпОр Краљево КЗ:
27.000,00 – по члану 7.783,29 динара

ОпОр Краљево ЈИ:
34.000,00 – по члану 12.038,05 динара

ОпОр Сремска Митровица ЛД:
31.000,00 – по члану 9.647,97 динара

ОпОр Нови Београд ДД:
27.000,00 – по члану 12.125,32 динара

ОпОр Нови Београд АД:
37.000,00 – по члану 12.867,17 динара

ОпОр Земун МТ:
31.000,00 – по члану 9.158,90 динара

ОпОр Панчево ЈЖ:
31.000,00 – по члану 9.08,75 динара

ОпОр Вождовац СД:
34.000,00 – по члану 12.520,2 динара

ОпОр Кикинда ОС:
34.000,00 – по члану 12.396,67 динара

Б) Здравствено збрињавање

На основу члана 5.а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника,

ОпОр Смедеревска Паланка ДМ:
20.000,00 – по члану 21.52618 динара

Новчана средства су уплаћена на текуће рачуне 16. септембра 2019. године

Захтеви који су достављени у августу 2019. године су сви решени. Захтеви који буду достављени од 1. до 30. септембра 2019. године биће решавани почетком октобра 2019. године

Извршни одбор

Новобеограђани на попришту највеће битке

КАД СУ СРЕМЦИ КРЕНУЛИ...

Радмила Оровић, чије је девојачко презиме Ранђеловић, на спомен-комплексу је пронашла плочицу са именом погинулог ујака – Сретена Ранђеловића.

Експонати су управо оружја из времена фронта

Војни пензионери Новог Београда, најмногољудније општинске организације УВПС у Србији, 24. септембра организовали су поход на спомен-комплекс „Сремски фронт“. Реч је о испуњењу програмских активности које се односе на неговање слободарских традиција наше земље. Ову манифестацију, у складу са досадашњом традицијом, помогла је Управа за традицију, стандард и ветеране Министарства одбране. Излетнике су предводили Божидар Бабић председник општинске организације војних пензионера и Симеон Туманов, потпредседник те организације. Асистирали су им Ђорђе Петровић и Коста Новаковић.

На једнодневни пут којим су некада напредовале јединице Народноослободилачке војске те 1944. године, кренуло је нешто више од 100 корисника војне пензије из Новог Београда и Земунa. Колико се озбиљно приступило том задатку, говори и податак да је припремљен и посебан писани материјал који су у једном и другом ауто-

Генерал Божидар Бабић уручио је захвалницу Туристичкој организацији Шид, Музеј „Сремски фронт“ коју је примио Милан Билић

бусу прочитале вође аутобуса. Основни подаци о највећој операцији током Другог светског рата на тлу Југославије били су само подстицај за међусобне разговоре војних пензионера. Они су спонтано, у мањим групама, наста-

вили да, на основу сећања из војне историје, изнесу и друге важне чињенице, како би се сагледала битка из већине угла, посебно о тактици примењиваној у равници. Разуме се, артиљерци су говорили о артиљеријској

Пронашла плочицу са именом
ујака: Радмила Оровић

подршци операције, ваздухопловци о извиђачким летовима и бомбардовању непријатељских положаја, пешадинци о јуришима... И тако редом... Разуме се, говорило се и о томе да су широм Србије тада мобилисани млади људи и да нису довољно били обучени за борбу...

У граји, подстакнутој изнетим подацима о самој бици, аутобуси су већ били на наплатној рампи, после које су скренули право према спомен-комплексу „Сремски фронт“.

Данашњи спомен-парк налази се јужно од Шида, на око пет километара југозападно од села Адашеваца, чијем атару припада. Дати простор се налази на левој обали реке Босут, а непосредно северно од Ауто-пута Београд-Загреб, на 106. километру од Београда, са ког је једино доступан.

Уочи завршних операција Југословенске армије за коначно ослобођење земље од фашиста Немци су, у циљу повлачења својих снага са југа Балкана, предузели стварање великог фронта у западном делу Срема, који

је по томе и назван. Ратне операције на Сремском фронту су трајале 21. октобра 1944. до 13. априла 1945. године. Као њихов крај означено је ослобађање Западног Срема и Винковаца.

Спомен-обележје посвећено Сремском фронту подигнуто је 1988. године. Грађено је истовремено са подизањем дотадашњег пута Братство-Јединство у савремени ауто-пут. Током ратних 1990-их година споменик је оштећен. У раздобљу 2003-2005. дошло је до делимичне обнове комплекса. Током 2000-их подигнута је православна капела.

Спомен-парк „Сремски фронт“ сачињен је од три целине:

-Сабиралишта са 70 вертикалних подзиди у које су уграђене плоче са називима свих јединица које су учествовале у борбама на Сремском фронту и три рељефа на којима је приказан распоред наших и непријатељских одбрамбених линија;

Алеје части, на којој је исписано 15.000 имена палих бораца Југословенске, Црвене и Бугарске армије; и

У кругу Војне
установе
„Моровић“

Било је
задовољство
слушати
Милана
Билића

Обновили стара знања: излетници у споменичком комплексу

Музејска поставка је богата експонатима

Музеја који садржи скулптуре од гипса које је урадио Јован Солдатовић, и које се посматрају уз звучне и светлосне ефекте.

Аутор постојећег комплекса је архитекта Мирослав Крстоношић, чији рад је добијен путем конкурса којем је председавао професор архитекта Богдан Богдановић. Након конкурса изабрани су и коаутори, за ентеријер је био задужен вајар Јован Солдатовић, за пејзажно уређење проф др Милан Сапунџић.

Руководилац радне јединице „Сремски фронт“ Милан Билић, као из рукава, засипа занимљивим чињеницама о борбама су трајале 21. октобра 1944. до 13. априла 1945. године. Прилазе му војни пензионери, запиткују.

Најтужнија чињеница из овог комплекса су месингане плочице са исписаним именима погинулих бораца. Повремено те плочице нападају лопови. Продају их за око 500 динара, а да би се нова израдила и изгравирала, то кошта чак 16.000 динара.

Радмила Оровић, чије је девојачко презиме Ранђеловић, на спомен-комплексу је пронашла плочицу са именом погинулог

јуака – Сретена Ранђеловића. Засузиле јој очи...

Посета музеју побудила је многе да поставе сијасет питања кустосу. Многобројне фотографије и оригинални експонати дочарали су време када се јуришало на немачке бункере.

На крају великог историјског часа председник УВПС Новог Београда генерал-пуковник у пензији Божидар Бабић уручио је захвалницу Милану Билићу, представнику Спомен-комплекса „Сремски фронт“.

Тешко је одолети утиску да је спомен-подручје прилично запуштено и да тамо царује коров.

Пут је даље водио до Војне установе „Моровић“, где су излетници могли да чују причу о том познатом ловишту. И ручак је био ловачки: гулаш од срнећег меса...

На повратку, у аутобусу спонтано су се заориле песме, оне партизанске, али и народне, што греју срце и душу. Чула се и она чувена: „Кад су Сремци кренули...“ Било је и руских, македонских, далматинских... Нек се чује, нек се зна.

З. П.

Шести национални конгрес медицинских сестара и техничара

У СЛУЖБИ ЗДРАВЉА

Под покровитељством Министарства здравља Републике Србије и Коморе медицинских сестара и здравствених техничара Србије, а у организацији Удружења медицинских сестара и техничара Клиничког центра Србије у београдском Центру Сава, од 23. до 25. септембра 2019. године одржан је Шести национални конгрес медицинских сестара и техничара са међународним учешћем. У оквиру теме конгреса „Историјат сестринства Републике Србије“ учесници конгреса, страни и домаћи, разматрали су развој праксе медицинских сестара и техничара кроз историјско раздобље, рад струковних организација, образовање и обуку и истакли данашње хероине овог одговорног и хуманог позива.

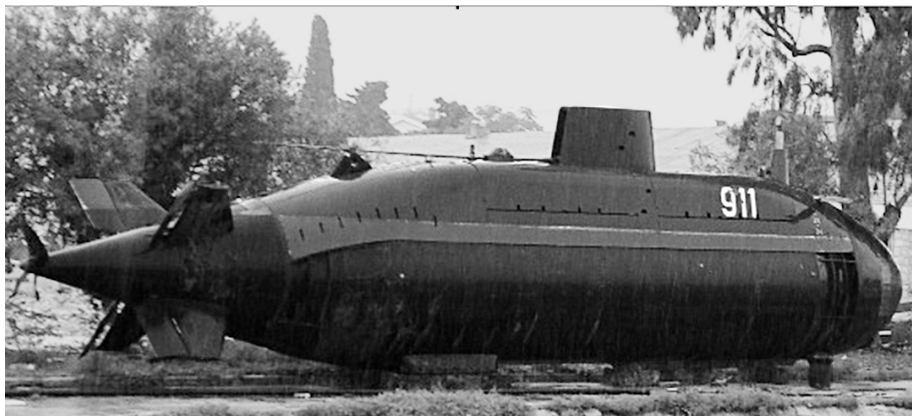
Конгрес је отворио Андрија Младеновић, помоћник градоначелника Београда а уводну беседу говорила је Марија Галић, председница Удружења, која је између осталог нагласила: „Медицинске сестре и здравствени техничари су најбројнија позитивна снага друштва и карика нашег здравственог система чији се статус мора непрестано побољшавати. Одлика наше професија је истинска хуманост у служби човековог здравља, радимо тимски или самостално најсуптилније послове здравствене неге и бриге о пацијентима, њихов смо поуздани ослонац у свакој прилици, што је у природи нашег позива и имена, зато нам је важно да увек унапређује наша знања и праксу. Овај конгрес ће томе свакако допринети...“

Шестом конгресу Медицинских сестара и техничара са међународним учешћем присуствовала је и делегација медицинских сестара и техничара Војномедицинске академије из Београда која је учествовала у раду.

Н. Пешић

Овде и данас

КУДА ПЛОВИ ПОДМОРНИЦА 911

Година је прошла од спектакуларног транспорта подморнице 911 из Боке Которске до Београда, па ме као првоборца идеје да је добијемо и лоцирамо негде уз Дунав, салећу бројне колеге и пријатељи, а нарочито подморничари из целог света које смо крајем маја угостили наконгресу у Београду, с идентичним питањем – шта се дешава око тог споменика технолошке моћи бивше велике државе.

Одговор може бити такође спектакуларан у овом нашем приступу вредновању националне баштине, па била она историјска, технолошка, војна или било каква друга. Али ништа од спектакла у овим редовима – ено је на истом месту где је 12. јуна прошле године истоварили са шлепера и оставили смо у врбаку државног комплекса на Ушћу – нетакнута и предата зубу (не)времена с додатним слојем тешке рђе и безнадежности.

А све је тих медијски атрактивних дана изгледало брзо и решиво – ми подморничари ћемо дати списак радова (и дат је у квадрату, килограм, микрон, итд) и процену вредности истих, а титулар ће обезбедити новац па да је заједничким снагама уреди-

мо као врхунски музејски експонат, до октобра. Урадили смо све, чак и више, а онда је током лета било неких, кобајаги, озбиљних састанака инфраструктурног и пејзажног предзнака, да би у октобру било јасно да нема ништа од реализације пројекта „Подморница на Дунаву 2019“.

Као удружењу ветерана није нам у опису делатности било икакво „сољење“ памети икоме у великој кући надлежној да то заврши (финансије–тендер–радови), али смо проицљивошћу стеченој у борби за живот под водом брзо закључили да без наше помоћи нема помака напред. Организовали смо се, именovali најстручнија лица за тај посао, да би у јануару о/г сазнали да смо „цабе крчили“ и да ће 2019. проћи без улагања у њено уређење.

Морали смо зато, тешка срца, да из програма конгресних активности избацимо посету том објекту као врло референтној тачки нашег бившег подморничарства. Загребали смо потом, подморнички темељито, по презентованим нам подацима и стрелицу протеста спремну за одапињање на адресу титулара вратили у тоболац због сазнања да је можда његова оператива једним сво-

јим писмом зауставила и планове уређења и обезбеђење новца.

Наиме, кад је одоздо нагоре по вертикали хијерархије у преписку уведен појам могуће контаминације амбијента пескареем трупа подморнице, све је стало. Позвали смо на „црту“ дијалога актере те иницијације да им инжењерски објаснимо шта би се радило, којом технологијом и с којим мерама заштите – дакле, лица која су се читав радни век бавила ремонтом подморница насупрот лицима која и нису видела подморницу уживо.

Дијалог је изостао а онда смо добили поруке да „они“ предлажу да се пескареење обави у Бубањ Потоку – тамо ваљда може да се контаминира!? Знају ли та лица да би транспорт подморнице до Бубањ Потока и назад до Ушћа коштао најмање десет хиљада евра, а процена свих трошкова за уређење објекта на локацији где се налази је 15.000 евра! И ко сад и с каквом преамбулом у врху куће титулара да донесе решење о (не)потребној 10-километарској тури подморнице, 80-то тонских дизалица и пратеће логистике.

Пескареење тог типа подморнице је рађено под контролом наших експерата бар 40 пута на удаљености од десетак метара од радних и стамбених просторија посаде брода-дизалице и нико није правио еколошке проблеме. То је рутински посао од једног радног дана, а у овом случају би се радило под специјалним шатором за градске услове рада, из кога ни зрно песка ни комад рђе не могу да излете напоље. А како се подморница налази на асфалтној подлози – какво загађење земљишта се помиње?

Исти такви објекти у Пивки и Тивту доносе матичним музејима велики профит уз цену од пет евра за петнаестоминутно разгледање унутрашњости. Нека то на Ушћу буде мање него у тим богатим земљама, рецимо 100 динара па би се на најпосећенијем градском шеталишту врло брзо вратио сваки уложени динар.

И сасвим на крају, лично не верујем у гласине које сам чуо на високом нивоу у кући титулара да ће подморница ускоро на неку другу локацију и под окриље неког новог гавде и да је због тога све стало.

Милан Комар, пуковник, подморничар

Сусрет нишких, пиротских и прокупачких пензионера

У ВЕСЕЛОМ
РАСПОЛОЖЕЊУ

Крајем августа у Пироту је одржан традиционални сусрет пензионера три суседна округа: пиротског, нишког и прокупачког. Централна свечаност одржана је у Дому културе, где су се пензионерима обратили домаћини и бројни званичници. Сусрету је присуствовао и председник УВПС Љубомир Драгањац, који је на почетку сусрета за пиротску телевизију изјавио да су Удружење војних пензионера Србије и Савез пензионера Србије две самосталне организације које међусобно сарађују. Учесницима заједничке манифестације обратио се и новоизабрани председник савеза пензионера Србије Андреја Савић.

На сусрету су додељена и признања најзаслужнијим пензионерима. Један од до-

битника Плакете Савеза пензионера Србије је и председник Општинског одбора УВПС Пирот Драган Петровић, пуковник у пензији.

За више од 250 представника пензионера из три природне целине Србије приређен је и богат културно-уметнички програм, у којем су учествовале и певачке групе састављене од пензионера.

Договорено је да се од идуће године при-

Сусрети су масовно прихваћени, о чему говори масовно учешће пензионера

ликом сусрета организује и својеврсна трибина на којој би се говорило о проблемима пензионерске популације. Сусрет је завршен заједничким ручком, уз музику и плес.

З. П.

Угрожена производња кисеоника на
глобалном нивоу

КАПИТАЛ ПРОТИВ ПЛУЋА ПЛАНЕТЕ

Амазонија је била угрожена много пре него што је прашуму пре три недеље почео да пустоши актуелни пожар, који се из Бразила проширио и на друге државе региона

Амазонија је највећа тропска шума, највеће рударско подручје и главни биоенергетски резерват на планети (Фото Бета/АП)

Као потомак народа Ашанинка из Перуанске Амазоније, осећам ужас који је задесио моје сународнике, али и целу планету, у овим пожарима изазваним зарад стицања профита мултинационалних компанија.

Била је 2002. година, суви период у Амазонији, далеко сувљи него што је то данас. Обаметантатсири: велики учитељ племена Ашанинка, обраћајући се народу, подсећао их је на значај повезаности са територијом. Говорио је о значају борбе зарад одбране земље и достојанства, одбране свог храма: џунгле. Док је причао извадио је свој добро увијени табак, запалио га уз помоћ ватре која је била у самом центру круга и удобно се сместио у турски сед. Плачним гласом је почео да нас моли, када пођемо у свет „беспотребних кула“, како је називао периферију урбана насеља, да нас не повуче са собом Демон новца или Бог белог света, који тера људе да изгубе свој идентитет. Тај Демон, кога Ашанинке називају Зохори, влада Пиштаки људима – Белим вампирима, који су населили земљу Амазоније крајем петнаестог века. Погледа ме тада испод ока, дајући ми до знања да и ја имам те крви.

Амазонија је била угрожена много пре него што је прашуму пре три недеље почео да пустоши актуелни пожар, који се из Бразила проширио и на друге државе региона. Домородачке заједнице боре се са илегалном експлоатацијом, сечом шуме и губитком своје земље, свог дома и свог идентитета од момента „открића Америке“, 12. октобра 1492. године, односно од момента када је капитализам открио Америку. Амазонија не представља само плућа планете, дом аутохтоних народа, најразноврсније флоре и фауне, већ и извор великог богатства мултинационалних компанија. Што су богатији извори прашуме, што су богатије реке, земља и подземље, то је реч о већим капиталистичким интересима.

„Ла Селва“, познатија Европи као Амазонија, јесте површина која обухвата 5,5 милиона квадратних километара. Насељена је најмање 11.000 година и данас броји 34 милиона људи. Скоро три милиона су домороци, састављени од 420 различитих племена, од којих око 60 живи у потпуној изолацији и представљају најугроженију врсту кишних прашума. Као што је већ увелико познато, Амазонија садржи трећину примарних светских шу-

ма и кроз реку Амазон и њене притоке обезбеђује 20 одсто свеже воде на планети Земљи. Шума апсорбује више угљен-диоксида него што емитује и ослобађа кисеоника. Крчењем шума смањује се капацитет апсорпције угљен-диоксида, који је главни састојак гасова стаклене баште, чије повећање утиче на глобално загревање, односно на главни окидач убрзаних климатских промена. Ова гигантска биохемијска машина даје нам представу о њеној важности и објашњава зашто се ова прашума назива плућима света. Другим речима, Амазонија представља еколошко благо нападнуто од стране капитализма, превасходно у облику сече шума, стварајући на тај начин екоцид глобалних размера.

Империјалистичке мултинационалне компаније прождиру Амазонију због садње ГМО соје, те је то главни разлог зашто се деведесетих година прошлог века потенцијала вегетаријанска исхрана и добробити соје. Данас им она пре свега служи за масовно храњење стоке, пилића и других животиња чије месо завршава на полицама супермаркета, или на шалтерима брзе хране и осталих представника инстант-културе. Потом, Амазонија је простор богат минералима, рудама, али и нафтом. Само у „строго заштићеном“ делу Амазоније одобрено је више од 800 места за подизање рудника, док тренутно 6.800 чека одобрење, што је довело до фрагментације хабитата и уништавања домородачког народа.

Још једна индустрија која прети постојању Амазоније јесу хидроелектране. Према подацима водећих НВО, у току 2016. године постојало је око 200 брана за производњу енергије. Пораст броја брана у овом поднебљу угрожава природни ток река, мења природне циклусе и ризикује угрожавање риба, док потрага за „црвеним златом“, односно сечом махагонија још не јењава, као и у време грознице каучука у току 19. века и почетком 20, када су убијене хиљаде домородаца. Уз то треба додати и масовну сечу биљке ајаваска, која је једна од главних компоненти амазонског шаманизма и спиритуалности, али са развојем духовног бизниса у Амазонији, као и у остатку света, полако нестаје из свог хабитата.

Амазонија је највећа тропска шума, највеће рударско подручје и главни биоенергетски резерват на планети. То је једна од рајских територија наше планете, која је већ вековима угрожена од стране оних којима је профит религија. Такав менталитет доводи до свих споменутих проблема и геноцида над староседеоцима.

Светска федерација пејзажне архитектуре – Пејзажна архитектура без граница, чији сам активни члан и представница за Европу, тренутно интензивно ради на идејама за ревитализацију амазонског подручја, које је захваћено највећим пожаром изазваним до сада.

Маја Т. Искердо
Извор: Политика

Разговор са Радмилом Тонковић,
професорком и новинаром

ПЛАНЕТАРНА ПРИЧА О ЖЕНАМА ПИЛОТИМА

У јединственој монографији, по тематици и обухвату, која може да се чита као енциклопедија, утиснуто је много историје, филозофије, политичких превирања и утицаја на авијацију, ратова, затим техничких описа летелица, па биографија личности и специфичних одредница епоха, каријера, људских судбина, љубави и емпатије, тако мало присутних у свакодневном животу.

Пропутовала свет
да би написала
значајно дело:
професор
Радмила Тонковић

Књига „Небеске хероине света“ Радмиле Тонковић, као дело од светског значаја, 5. марта ове године уврштена је у фонд Конгресне библиотеке у Вашингтону, најстарије у САД и једне од највећих планетарних институција те врсте (29 милиона каталогизованих књига). Отприлике месец дана пре тога Међународна ваздухопловна асоцијација ФАИ (Fédération Aéronautique Internationale) прогласила је ту књигу за монографију од посебног значаја за светску ваздухопловну баштину.

То су била два главна разлога да разговарамо са женом која је дуго радила у нашем РВ и ПВО као једини акредитовани стручни преводилац и рецензент-документариста (за источну и за западну војну технику) и у тај одговоран и важан посао уградиле и истраживачки елемент – историју авијације, која ју је одувек привлачила. Професорка Радмила Тонковић је носилац почасног Златног летачког знака РВ и ПВО Војске Србије, прва је жена код нас ваздухопловни новинар и уредник у часописима „Аеромагazin“, „Наша крила“ и „Мома-гласник“. Члан је више међународних удружења и асоцијација. Коаутор је 12 и аутор три књиге о авијацији. Један од рецензираних књига „Небеске хероине света“ био је бивши командант РВ и ПВО генерал-мајор у пензији Драган Катанић.

***Пишући ову у свету јединствену књигу, по свему судећи, написали сте Ваше животно дело. Како је настала књига и колико вам је требало времена од идеје до коначног садржаја?**

– Књигу „Небеске хероине света“ припремала сам и писала и у те сврхе путовала широм светских меридијана пуних 10 година и изгледа да сте у праву: тако је на-

стало моје животно дело. У историјском контексту веома су ме заинтриговале жене и њихова улога у светској авијацији. Оне су неправедно маргинализоване. Ту неправду сам најпре осетила на примеру наших дивних дама – ваздухопловних инжењера, које су радиле на руководећим местима у пројектовању, конструисању и испитивању домаћих авиона *Орао* и *Гaleb Г-2* (дипл. инг. мр Десанка Кукић - Милосављевић), *Супер Гaleb Г-4* (дипл. инг. Надежда Јовановић - Черњак), пуковник и дипл. инг. Олга Велашевић. О њима се у широј јавности мало зна. Чак сам сусретила њихове колеге и потчињене – мушкарце, који их нису ни помињали? Свуда у свету су, у професионалном смислу, жене прилично неиспоштоване, мање плаћене и недовољно награђене, иако се то покушава статистички подићи на неке процене, који би сведочили о еволуцији и еманципацији жена. Предрасуде су опасне и тешко се руше.

***Монографија се прво појавила на руском, а онда на српском језику. Шта је разлог томе и како је дошло да Ваше дело постане обавезна литература будућих руских ваздухопловних инжењера и пилота?**

– У Русији, где ја сада живим и радим, људи су препознали значај ове књиге и моју посвећеност авијацији. Књига је публикована на државном нивоу, уз моју помоћ и контролу, али нисам имала материјалне издатке за руско издање. Русија је велика ваздухопловна сила, са дугим и репутацијом традицијом, која цени, развија и прати све новине на том пољу, па се то десило и са мојом књигом. Већ 16 година члан сам међународног жирија *Олимпијаде из авијације и ваздухопловства* за

младе таленте и кажу да остављам значајан стручни траг, што се одразило и на квалитет ове књиге, која је уврштена у уџбенике за ваздухопловне академије у школовању пилота и инжењера, што је за мене велика част. У неколико цивилних, војних и полицијских школа гостовала сам и представила књигу пред више стотина младих Русије и то ме веома радује. Тек после тога сам, под хитно, објавила и српско издање, које сам сама финансирала.

***На промоцији Ваше књиге у Москви био је и актуелни руски министар одбране Сергеј Шојгу. Да ли сте имали прилику тада да са њим разговарате?**

– Присуство челних људи једне државе на промоцији једне књиге, указује на њен квалитет, на углед аутора, али и на значај и величину државе која то препознаје. Министар Шојгу је изразио велико задовољство квалитетом књиге. Сазнао је, да сам завршила чувени МГУ „Ломоносов“ са Златном дипломом, што значи, да сам била најбољи дипломац. У најновијој енциклопедији штампаној у Москви пре месец дана, на 200. страници, текстом и фотографијом, представљена сам као најбољи дипломац из Србије.

Идуће седмице гостоваћу у Војној Академији на Бањици, што ми даје нова крила за даљу промоцију и успех књиге, а посебно када долази од моје Војске и колега из струке.

***Знамо добро колико сте напора уложили да бисте дошли до тачних података и чињеница. Да бисте прикупили потребну грађу, боравили сте у већем броју држава. По чему ћете памтити та путовања?**

– Веома је тешко писати о егзактним наукама, а авијација је, фигуративно речено,

једна озбиљна наука, у којој износити само мериторне чињенице, до којих је тешко доћи ако истражујете нешто што није забележено у историји. Знам добро, да све што није забележено и аргументовано, као да се није ни догодило. Са тог аспекта за мене је био велики изазов да истражим све важне податке од настанка авијације и првих полетања, али с обзиром да нисам феминисткиња и моја књига није феминистичка, ја сам обрадила и све важне мушкарце који су пројектовали аеродроме, конструисали летелице и учили „моје“ да ме да полете, јер је то једини прави историјски приступ писању књиге са овако специфичном темом. Много тога нема у архивама и библиотекама света, те сам стога морала да тражим те истакнуте пионире летења међу дамама или њиховим потомцима, што је захтевало велике напоре – путовања, опрему, финансије... То ми је уједно причинило и огромно задовољство. Знала сам да пишем необичну и јединствену и несвакидашњу књигу и то ми је био ветар у леђа. Свака биографија у књизи је ауторизована и то је велики подухват. У прикупљању грађе било је и узалудних путовања, али ниједно путовање није лицило на претходно. Свуда у свету сам примљена са радошћу и поштовањем, јер су ваздухопловци целог света једна дивна породица.

***Испричајте, молимо Вас, неку од занимљивости до којих сте дошли током истраживања.**

- На пример неке жене-пилоти су авионима „бежале“ од мужева на друге континенте и никада им се нису вратиле. Оса Џонсон је прва жена пилот-фотограф у Африци и ловац на животиње како би обезбедила исхрану себи и мужу, па је истичала да ју је еманципација вратила у матријархат! Инспирисане летењем жене су биле заговорнице нових модних стилова. Жаклин Дуе - Ориол је након авионске несреће имала 22 операције лица и стално се враћала летењу, поставши чак и војни пилот и рекордер. Рускиње хероји из II светског рата су 10. јула 1945. године на Земунски аеродром довеле 60 авиона Пе-2 на поклон антифашистичкој Југославији – документ у мојој књизи то доказује, а о чему ми нисмо учили! Једино у свету су у Краљевини Југославији жене крстиле летелице и давале им имена као куме, а свештеници су их освештавали ради безбеднијег летења. Легендарног Че Гевару је мајка учила да лети и употрбљивао је авион само у револуционарне сврхе, никада у приватне. Британка Хилда Хјувлит је свог сина учила да лети и заједно су пројектовали и градили аеродроме (данас је то фирма „HewlettPackard“). Жене су заиста оставиле неизбрисив траг у авијацији света и ја се поносим својим пројектом о необичним, невероватним, храбрим и мало познатим женама у авијацији, које сам отргнула од заборава, подиравши им својеврстан споменик.

***Када је и која је то прва жена у свету полетела авионом, а када се то догодило код нас?**

- У књизи су подаци који се ослањају на званичне пилотске дозволе које су издали аероклубови, ФАИ или војска. Званично прва жена у свету са пилотском дозволом аероклуба Француске број 1. за жене (и дозволом број 36 од ФАИ) од 8. марта 1910. године је Рејмонд де Ларош. До по-

четка I светског рата дозволе је добило само неколико жена из Француске, Русије, Немачке, САД, Велике Британије и Италије. У историји је остало непознато учешће пилота Љубов Голанчикове и принцезе Јевгеније Шаховске, две Рускиње, добровољке у Првом балканском рату, које су против Турака ратовале за Србију.

Прва наша жена са званичном француском пилотском дозволом из 1928. године је Даница Банић - Томић, која је ту дозволу пред војном стручном комисијом у Краљевини Југославији морала да потврди 1932. године. Њен супруг је био наш познати војни пилот из I светског рата Миодраг Томић, учесник у пробоју Солунског фронта. Са њом су пилотске дозволе добиле још две даме – Загорка Плећевић и Кристина Горишек. Наша дама једина жена ратни пилот Марија Драженовић - Ђорђевић, имала је ратни распоред у прославленом 113. ловачком пуку, формираном на аеродрому у Руми и летела је у II светском рату на задацима за везу и превоз санитарског материјала. Са њом је први пут летео Никола Лекић, који је касније пробио „звучни зид“ авионом *Сејбр*. Још једна изузетна дама Олга Шошкић - Миловић је као инструктор летења обучила 22 класе потомаца Ваздухопловне војне гимназије из Мостара, касније врхних пилота нашег РВ, а погинула је откачивши једрилицу од свог авиона и тако спасила ученика.

***У Русији је 1941. године формиран 588. женски бомбардерски пук. На задатак су одлазиле искључиво ноћу и биле су права мора за Немце. Како су обучаване, како су извршавале задатке и колико их је положило животе за „Родину“?**

- У Совјетском Савезу су октобра 1941. године у граду Енгелсу на Волги формирана три женска пукa од предратних пилота и инструктора летења из аероклубова, а окупила их је Марина Раскова, прва жена војни пилот и навигатор из 1933. године и једина жена предавач на чувеној ВТВА „Жуковски“ у Москви: 586. ловачки авијацијски пук, 587. пук бомбардера обрушувача и 588. ноћни женски бомбардерски пук, познат као „Ноћне вештице“, јер су девојке од 18-22 године из приличног спорог биплана По-2 ноћу храбро бомбардовале Немце и излуђивале их, наносивши им велике губитке, због чега су од фашиста добиле тај погрдни надимак „Nachthexen“. Биле су веома храбре, летеле су ниско, скоро до земље, уз искључивање мотора и нису носиле падобране, а то су ми објасниле да нису желеле да се фашисти над њима иживљавају ако их оборе, него би радије попиле отров. Оне су примењивале специјалну тактику у нападу. То нису била стратегијска бомбардовања, него константно психолошко деловање на фашисте, после жестоких дневних окршаја у ваздуху са совјетским асовима. Уништавале су фашистичке аеродроме, хангаре, резервоаре с горивом, спаваонице, а њихови механичари (такође девојке) би при повратку у базу за седам минута припремале авионе за нове задатке. Наравно, гинуле су и ове храбре девојке-пилоти, али се о томе нерадо говорило, да би се очувао њихов морал и патриотизам и скоро цели састави тих пукова су заслужено одликовани високим орденима и медаљама, уз 28 ордена хероја Совјетског Савеза, јер се

број њихових борбених мисија пењао чак и до 1000.

Јекатерина Зеленко из града Курска је једина жена у историји ратовања, која је оставила без муниције и нападнута од седам немачких ловаца Бф-109, својим запаљеним бомбардером извела маневар „таран“ – ударила и оборила противнички авион и том приликом су погинули и она и немачки пилот. Са још живим Рускињама, ратним пилотима, сусрећем се и дружим на Црвеном тргу у Москви сваког 2. маја, где увек чујем понешто ново у њиховим сећањима из рата. Оне су се у слободно време на фронту шминкале и правиле фризури, а чим запрети опасност – на главе су навлачиле шлемове и тако дотеране бомбардовале Немце. И у позним годинама су наочите, умне, изнад свега воле своју „Родину“ и опет би се за њу бориле и положили животе за слободу.

***Пилотски позив вазда је био резервисан искључиво за јачи пол, како је текла еманципација жена у бављењу овим веома захтевним занимањем?**

- Држава је развијена онолико колико јој је развијена техника и авионске технологије, као најнапредније и најсофистицираније. На то утиче више фактора. Од геополитичког до геостратешког положаја државе. Жене-летачи су велики и храбри борци, способне за професионално и спортско летење и у томе нимало не заостају за супротним полом. Секуларна уређења и прави демократски режими пружају женама много више у животу, па тиме и у авијацији, али мушкарци у принципу нерадо дозвољавају женама да постану пилоти војне авијације, па чак и комерцијалне. Већи број жена се бави спортским летењем, јер је то приступачније. У секуларној Турској 1933. године појавила се прва жена-пилот, а 1937. Сабиha Гокчен - прва жена борбени пилот-ловац. У Ирану 1939. године лете прве жене у аероклубу, који оснива тадашњи суверен – шах Реза Пахлави, а жене лете и у РВ Ирана ИИАФ. Туркиње и Иранке су се за пилоте школовале у СССР.

***Како су даме стекле право грађанства у пилотирању у земљама где им није било дозвољено чак ни аутомобиле да возе?**

- У свету постоје државе у којима је положај жене веома тежак, оптерећен разним забранама, а најтежи су строги религиозни канони, који жену стављају у неравнотраван положај, па чак и у подређен положај. То су првенствено земље са азијским и афричким континентима, где многи фактори на то утичу. У тим подручјима су жене-пилоти раритетна појава и у томе успевају и побеђују заиста посебне особе. Имала сам прилику да се упознам са једином женом-пилотом Краљевине Саудијске Арабије – прелепом Ханади Хинди, која је завршила пилотску академију и добила пилотску дозволу у Јордану 2005. године и тиме постала прва жена комерцијални пилот у арапском свету. Професори шеријатског права с Универзитета у Ријаду сматрају, да је то кршење исламских верских канона и Ханади је скоро дошла под удар тамошњег закона. Снашла се, позивајући се управо на закон, да те забране тако нема, а да истовремено поштује закон који женама забрањује управљање аутомобилом и до свог радног места - аеродрома ангажује мушког возача. Недавно сам чула, да

У председничком пуку Русије

Сусретала се са Светланом Евгеевном Савицкајом, другом женом света која је полетела у космос

је та забрана укинута у Саудијској Арабији, а Канади и ја се шалимо, како смо томе и нас две допринеле мојом књигом.

*** Пре отприлике годину дана у „Ербасовом“ авиону летела је посада састављена искључиво од наших дама. Да ли је то усамљен пример?**

– Да, 10. маја 2017. године први пут је у нашој националној авио-компанији полетела прва комплетна женска посада на дестинацији Београд – Париз, под капетанском палицом Земунке Весне Бућан – Алексих. То наравно није усамљен случај, јер у свету лети доста женских посада. Међутим, ако путници за то сазнају долази до непријатних ситуација и неповерења. У Швајцарској у комплетно женској посади лети наша Мирјана Ивановић – Фриче из Новог Сада и када је дошла до путнице која је била у другом стању да је охрабри за лет, матирала ју је одговором – па и Ваш капетан је трудан, мислећи при томе на себе, након чега се путница смирила и одахнула.

*** Руска хероина Ана Јегорова – Тимофејева управљала је у II светском рату авионом Ил-2 који су оборили Немци. Када су је заробили, била је без свести, имала је 60 одсто опекотина на телу. Буковало су је бацили као мртво тело. Лечила су је два лекара, један Србин, други Рус. До којих сте података дошли о томе?**

– Ана Александровна Јегорова – Тимо-

фејева је посебан лик у историји авијације. Предратни пилот и наставник летења у аероклубу, у којем је до рата обучила 42 пилота. Као члан Комсомолске организације 1935. учествује у изградњи московског метроа. Од првог дана Великог отаџбинског рата, као пилот у чину потпоручника, најпре је летела на У-2 у 130. ескадрили за везу Штаба дуж саме ивице Јужног фронта. Сваки такав лет је био смртно опасан, па је 1942. за храброст и виртуозност летења одликована. Као изузетан и неустрашив пилот-јуришник најдуже је летела на мушком тешком „летећем тенку“ ИЛ-2 и извела 277 борбених летова, ратујући за ослобађање Пољске. Као једина жена заменик командира ескадриле и штурман пука ратовала је у саставу 1. белоруског фронта, а са Јевдокијом Назаркином су чиниле једину женску посаду у јуришној авијацији. Натчовечански храбро се борила против пилота 54. ловачког пука немачког „Luftwaffe“ у најжешћим сукобима у ваздуху, икад забележеним у историји ратовања. У једној таквој борби 20. августа 1944. иза реке Висле авион поручника Ане Јегорове је погођен, запалио се и постао неуправљив и она сва у ранама и опекотинама у несвесном стању пада на непријатељеву територију и доспева у концентрациони логор, где је шест месеци трпела праве паклене муке. Преживела је захваљујући лекарима заробљеницима Русу Сињачеву и Србину Павлу Трпincu и њиховом лечењу траума и мелемима, јер су опекотине на рукама и ногама биле дубоке до кости. Уверени да је Ана погинула, другови из пука њеној мајци шаљу осмртницу, након чега је Ана Јегорова поштено предложена за Хероја Совјетског Савеза, али је ово звање, Медаљу „Златна звезда“ и „Орден Лењина“ (бр. 342629) добила тек 20 година касније, на мој предлог Државној Думи. У својим ратним мемоарима Јегорова је описала рат и сурово небо своје младости – „Издри, сестрице!“ и „Овде Бреза, како ме чујете?“, као и потресну аутобиографију „Schwarze Tod“ објављену у 91. години и „Небо, јуришник и девојка“ у 93. години живота. До последњег даха обожавала је Србе и Србију. Наше дружење је било дивно и искрено.

*** Мало људи зна да је праотац ракетне технике био Србин?**

– Србин Николај Кибалџич, пореклом са

Са Артјом Ивановичем Микојаном, чувеним конструктором авиона који се означавају скраћеницом МиГ

Косова и Метохије, био је генијални научник и проналазач, један од пионира ракетне технике, произвођач динамита и творац бомби, који је још 1881. године реактивни погон прогласио као једини пут којим се може одлетети са Земље и то из Русије. Његов спомен-спис пројекта ракетодинамичког апарата као праоблика савремених пилотирајућих ракета штампан је 1918. године у броју 4-5 часописа „Прошлост“. Научник Џиолковски, отац ракетне технике и космонаутике, именовао је нашег Кибалџича праоцем ових наука и доказао реалност његовог научног рада и подвига, док ће Сергеј Корољов као оснивач практичне космонаутике на основу Кибалџичевих цртежа и пројеката конструисати прве космичке бродове и остварити пророчанство Кибалџича – „Пут ка звездама ће кренути из Русије“. У неколико руских градова постоје улице у част Кибалџича, музеји, школе, славе се његове годишњице рођења и смрти, али Срби веома мало знају о овом својем генијалном научнику и претку.

*** Какви су Вам планови за будућност, да ли ће књига бити објављена на енглеском или још неком другом језику?**

– Веома сам обрадована, што је светска организација ФАИ изузетно високо оценила моју књигу, схвативши јединственост и грандиозност пројекта и обрађене теме, тако да је решила да моје дело преведе на енглески језик и тако га учини доступним целокупном енглеском говорном подручју, тиме и најширој читалачкој публици.

С обзиром на то да је књига већ доживела 43 промоције у Русији, Србији, Републици Српској, Црној Гори, Грчкој, Кипру, Великој Британији и Швајцарској, у најави тек предстоје нове промоције, а и медијски је веома добро представљена, мислим да је ово почетак освајања светских меријана. Обавештена сам, да сам за ову књигу предложена за велику државну награду Русије „Медаља Пушкина“, коју лично уручује руски председник, а додељује се за заслуге у области културе, просветитељства, књижевности и уметности и за важну улогу у очувању културног наслеђа, мира, ушврћења пријатељства и сарадње међу народима света. Видећемо шта ће бити, али успех је и велика част бити и предложен за ту престижну награду.

Звонимир ПЕШИЋ

Поглед из угла струке

КО СУ АЛБАНЦИ

Најутемељенија је теорија највећег живог албанолага и балканолога др Каплана Буровића. Та теорија доказује да су се преци Албанаца током Велике сеобе народа доселили са прибалтичког подручја на делове подручја Албаније негде крајем осмог века

Поводом недавних скандала у којима Албанци отимају српско наслеђе на КиМ, многи се питају – ко су Албанци? Пре одговора на то питање рецимо да Албанци одавно присвајају српско наслеђе и личности. Ђурђу Кастриотију, познатом као Скендербег, српском владару, подигли су споменик у Тирани као албанском хероју. По Албанцима, Милош Обилић (алб. Milush Korpilici), је Албанац Милуш Копилићи, рођен у околини Охрида, наводно син албанског свештеника из породице Блошми. Карађорђе Петровић, по Албанцима, потиче од албанског племена Клименти, по његовом рођеном деда који се наводно звао Јован Мршин Климента. Албанци покушавају да отму Дечане, Грачаницу, Богородицу Љевишку, Ново Брдо – практично све српско културно наслеђе, и да га прикажу као „косовско“, албанско наслеђе. Истакнимо две ствари: историјски извори не помињу Албанце пре 11. века, док Албанија као држава постоји тек од 1913. године.

Обе озбиљне теорије о пореклу Албанаца доказују да Албанци нису аутохтон народ Балкана, нити да су им преци Илири. Трећа „илирска теорија“ није заснована ни на једном једином историјском извору, већ искључиво на албанским митовима и утопијама. Најутемељенија је теорија највећег живог албанолага и балканолога др Каплана Буровића. Та теорија доказује да су се преци Албанаца током Велике сеобе народа доселили са прибалтичког

подручја на делове подручја Албаније негде крајем осмог века. Пут их је водио преко Карпата, у Румунији, где су живели уз ране Румуне и Влахе. По наиласку Бугара, Албанци су се опет покренули и прешли преко Дунава у Тракију, са бугарским племенима, са којима су крајем осмог века избили на обале Јадранског мора. Научници Буровић, Чабеј, Пушчариу и Барић слажу се у томе да су преци Албанаца били малобројни и да су их у овим првобитним лутањима по Балкану држали за неко бугарско племе. Бугарски освајачи сместили су претке Албанаца у брдско-планинску област Мата, погодну за гајење стоке. На том подручју преци Албанаца су наишли на Србе и Влахе и на малобројне остатке келтског племена Албанои и присвојили њихово име (ти Келти су тој области дали име Албанон).

Како су били бројнији, преци Албанаца су на овој територији асимилovali малобројне припаднике поменутих народа. У једанаестом веку преци Албанаца почињу да се шире из ове области ка драчком пољу и пољу Тирани, у почетку, а касније на све четири стране данашње Албаније. После ових првобитних сеоба, ови рани Албанци су имали још сеоба, пре свега преко река Дрим и Шкумба, а касније и у делове јужне Италије (у 15. веку). По турском попису из 1455. Албанци су на КиМ чинили један одсто станов-

ништва, исто као и Власи, а Срби 98 одсто. Научни подаци говоре да је између 30 и 50 одсто становништва КиМ неалбанског – српског порекла. Током 500 година османске окупације Срби са КиМ су погромима, исељавањем и арнаућењем (албанизацијом), спали са 98 одсто на КиМ, на 44 одсто 1900. године и данас на око седам одсто, док су Албанци са један одсто „скочили“ на 48 одсто 1900. године. А данас на око 89 одсто. Све то у нешто другој мери важи и за подручје Албаније. Ове чињенице потврђује и покојни академик Димитрије Богдановић у свом научном ремек-делу „Књига о Косову“.

У индоевропском језичком стаблу албански језик заузима засебну грану у групи „сатем“ заједно с индоиранским језицима, трачким, јерменским и балтословенским језицима, за разлику од илирског језика који припада групи „кентум“. Албански је потпуно не-сродан илирском. Албански је мешавина неименованог језика (неименованог и непознатог стога што је имао мало говорника и био потпуно маргиналан) досељеника са прибалтичког подручја, који чини његов основ, и затим, хронолошким редоследом, следе наноси старолитванског, румунског (влашког), јужнословенских језика, турског, новогрчког итд. У научном истраживању спроведеном током шездесетих година прошлог века установљено је да се од 1.424 речи које се најчешће користе у албанском језику 667 сматрају албанским речима (оног непознатог језика), а 757 (више од половине) се убраја у позајмљенице. На основу сабраних новијих истраживања великог броја светских и албанских лингвиста (која се могу пронаћи на сајту Филолошког факултета, у научном раду под називом „Порекло албанског језика“), о етимолошком пореклу 5.335 речи албанског језика, изведен је следећи апроксимативни статистички закључак: да 2.000 албанских речи потиче од оног неименованог језика (мање од половине), да је 1.180 речи турског порекла, да је око 840 речи новогрчког порекла, да је око 600 речи латинског порекла, да је око 540 речи позајмљено из балтословенских језика и српског, да око 60 речи потиче из старословенског језика, да око 40 речи потиче из старогрчког – дорског дијалекта, да је око 30 речи илирског порекла, да се око 30 речи може довести у везу с језицима Месаци, Венета и Етрураца, да је око 15 речи трачког порекла. Данашњи албански је класификован као посебан језик, изолат, усамљена грана на стаблу индоевропских језика.

Небојша Бакареџ
Извор: *Политика*

Ексклузивно: нова дика
српског система одбране

У „ПРАГИ“ КАО У ЛИМУЗИНИ

Фотографије: Небојша Марјановић

Чувено самоходно противавионско возило „прага BC35“ у наоружање Југословенске народне армије ушло је шездесетих година прошлог века. Колика је корист ове борбене машине у више наврата сведочили су учесници ратова на простору бивше СФРЈ. Само две „праге“ биле су довољне да некој нашој јединици очас посла очисте пут за дејство.

У међувремену, поред одличних резултата, уочене су и бројне мањкавости овог возила, па је више од сто „прага“ наше војске било на ивици да оде у заборав и старо гвожђе. Уместо тога, прве четири препорођене, ремонтване и модернизоване „праге“ као нова дика српског система одбране наћи ће се у суботу на приказу у Никинцима. Неколико дана уочи тога, ова возила ће бити на пробним гађањима. Пре ове промоције, екипа „Политике“ добила је ексклузивно право да завири у хале у Остружници у којима су ове ратне машине ревитализоване у претходних годину дана. Први утисак – то су потпуно нова, модерна ратна возила која на стару „прагу“ асоцирају само спољашњим изгледом.

– У претходних 12 месеци бавили смо се модернизацијом шест „прага“. План је да преостале две у оперативну употребу уђу до краја месеца. Оне које су завршене, показале су феноменалне резултате. Систем одбране има 36 „прага“ у оперативној употреби и 100 у вишковима. Ову модернизацију радимо да би се та одлука променила, да се тих стотинак не прода будућашто на килограм. Желимо да покажемо да ова вози-

ла могу да се оплеме у једној српској фирми, уз помоћ домаћих радника и стручњака и да се онда поново користе – указује Предраг Томић, генерални директор остружничке фирме „Србоауто“, која је добила пројекат модернизације „прага“.

Како додаје, жеља је да се државном и војном врху Србије покаже да ова годинама запостављена возила могу да буду нова снага и узданица српског система одбране.

Да би надлежне убедили у то, у „Србоауту“ у минутих годину дана ова возила су раставили све до шасије и онда је сваки део детаљно прегледан. Оно старо, а вредно, попут мотора, мењача и осовине, ремонтвано је и сређено. Све остало је промењено. Уграђени су потпуно нови кочиони и систем електроинсталација, систем гибњева ојачан је тридесетак одсто. Проходност ових возила драстично је повећана, као и носивост. Једно од већих изненађења за нашу екипу био је волан. Уместо старог, с којим су војници муку мучили, уграђен је серво волан.

– Свако ко је раније возио „прагу“ морао је да се бори с воланом и точком, а сад ће деловати као да управљате „пасатом“. Ојачан је и систем кочења, с обзиром на то да смо новој „праги“ додали и мало нове масе. У ова возила је уграђено и много нових уређаја који су у складу с данашњим стандардима. Нова су и панцирна стакла, а уместо некадашња двоја врата сада је њих четири. Уграђена је и модернија сигнализација

УДРУЖЕНИМ СНАГАМА ДО МОДЕРНИЗОВАНОГ ВОЗИЛА

Велику заслугу у модернизацији првих „прага“ имају и институције и установе попут Института за нуклеарне науке „Винча“, Војнотехничког института, Машинског факултета...

– Овакви задаци су захтевнији него да производимо ново возило. Морамо све да оголимо и да онда на возилу све решавамо наоружани различитим знањима и искуствима. На пример, за неке делове произвођачи више не постоје и онда мора да се нађе адекватна замена, да она буде квалитетна. А, када се ради с војском зна се каква мора да буде озбиљност – наглашава Томић.

Како би се у томе успело, у овој фирми која запошљава око 150 људи раде разни профили – од мајстора и техничара до инжењера, истраживача и доктора наука, али и пензионисаних припадника војске. „Србоауто“ сарађује и са средњим стручним школама. Многи ђаци у овој фирми стичу искуство, а неки су после школе ту нашли и запослење. Идеја је да се сличан облик сарадње успостави и с Машинским факултетом.

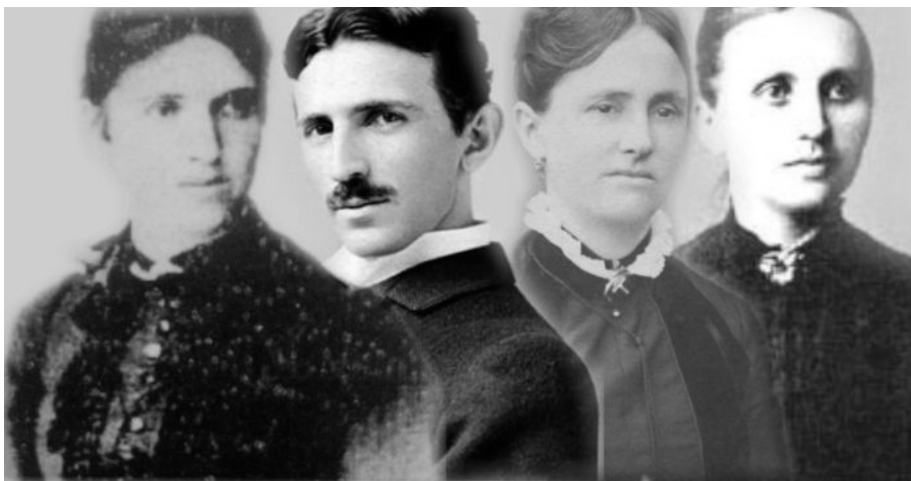
и пнеуматици – наводи Томић, додајући да се водило рачуна да се постигне квалитетна модернизација уз оптимална, а не превелика улагања.

– Са свом скупом уграђеном опремом, нова „прага“ три пута је јефтинија од сличних нових возила с топом – истиче челник „Србоаута“.

Идеја стружњака и других запослених у овој фирми је да се, ако надлежни у држави дају зелено светло, новој „праги“ додатно унапреди кабина и комфор у њој.

– У каквом год да су стању тренутно, старе „праге“ могу да се врате у живот. Век ових првих шест које смо радили, продужили смо за две деценије. Најмање толико, а можда и више – изричит је Томић.

Дејан Алексић
Извор: Политика

Милутин Тесла, отац Николе Тесле и Ђукин супруг Фото: Википедиа

Цео свет зна за Николу Теслу, али мање је познато да је и његова мајка била подједнако генијална

ПОДРШКА И ПОДСТРЕК СИНУ

За изумитељски дар који је поседовао, Никола Тесла се у књизи „Моји изуми“ захвалио мајци. Није био шкрт на топлини, нити је крио колико јој се диви, док ју је описивао као изузетно храбру жену, ретке умешности и моралне снаге. Назвао ју је прворазредним изумитељем, верујући да би много постигла да, како је записао, није била тако далеко од модерног живота.

Георгина Ђука Тесла, мајка великана међу великанима, имала је, говорио је њен син, толико спретне руке да је оно што очима види, рукама могла да створи. Креирала је многе алатке и ткала најлепше шаре од вуне, коју је сама прела, пишу Новости.

Чак је сејала семење, узгајала биљке и сама раздвајала њихова влакна. Неуморно је радила од ране зоре до касно у ноћ и безмало сва одећа и покућство у кући били су део образовања – записао је највећи научник свих времена и човек који је задужио човечанство.

Плетену личку торбицу са којом га је испратила у гимназију, Никола је целог живота носио као амајлију. Баш онако како је чувао све њене речи нежности и подршке.

Ђука је потекла из свештеничке породице, а у такву се и удала. Рођена је у Томингају код места Грачац 1822. године, као унука проте Томе, ћерка Николе Мандића и Соке Будисављевић. Мајка јој је рано умрла, па је као најстарије дете бринула о шесторо браће и сестара, што ју је удаљило од образовања.

Стуб породице

Ђука није умела да чита, али је обожава ла поезију и напамет знала хиљаде стихова народних песама, па и одломке из Његошевог „Горског вијенца“. Никола је од ње наследио и фантастичну моћ памћења.

Као спретна и домаћинста, још од малена је проналазила разне справе, од бескорисних ствари правила корисне. Показива-

ла је завидно интелектуално умеће, али није имала услове да се школује. Говорило се да је права Самарићанка, јер је увек имала потребу да помаже болесним и немоћним.

Постала је супруга свештеника Милутина Тесле, са којим је у Смиљану добила два сина – Дана и Николу, као и три ћерке – Ангелину, Милку и Марицу. Нажалост, Дане је од ударца коња преминуо у 14. години, што је била велика трагедија за породицу. После тога, Тесле су се преселиле у Госпић, одвојивши се од своје цркве Светог Петра и Павла у Смиљану и скромне куће.

Али, Ђука је и даље била стуб дома. Сваки кутак је држала под конач, правила је алатке, ткала, везла. Много пажње је посвећивала васпитању деце, учила их да буду добри људи и милостиви према ближњима. Бринула се, јер је Никола био болешљив и страшљив, живећи дуго, како је признао, у страху од утвара, злог духа, људождера... Она је одувек препознавала његову посебност и знала је да ће сви ти страхови ишчежнути. И била је у праву.

Није се плашила смрти

Колико је Ђука била посебна и храбра, Тесла је у књизи „Моји изуми“, покушао да дочара и следећом причом: „Када је мајци било шеснаест, некаква заразна болест је харала земљом. Њеног оца су позвали да обави последњу причест болесника на умору, а за време његовог одсуства, она је сама отишла да помогне једној породици у суседству, коју је такође напала та стра-

шна болест. Сви чланови породице, њих петоро, брзо су подлегли једно за другим. Она их је сама окупала и обукла. Пошто их је, према обичајима предака, украсила цвећем, положила их је на одар. Када јој се отац вратио, све је било припремљено за хришћанску сахрану“.

Очекивало се да Никола наследи оца и настави свештеничким стазама. Али, мајка Ђука је дала завршну реч. Због ње се то није догодило!

Како је у књизи „Знамените жене Србије“ навео Жика Марковић, она је очекивала да јој син крене тим путем, али да буде образован и „похрањен књигама“, док је отац веровао да су оне непријатељи васпитања.

Иако је Милутин Тесла имао богату библиотеку, писао песме и чланке, занимао се за филозофију, сину у раном добу није дозвољавао да чита. Скривао је свеће од њега, па је Никола кришом правио фитиље, изливао танке штапове лојанице и „гутао“ страницу за страницом, све до зоре.

Мајка је разумела ту страст, јер ју је и сама осећала, а није могла да је задовољи у тој мери.

Марковић наводи записе биографа Николе Тесле, у којима стоји да је он први пут привукао пажњу јавности када је у шестој години ставио у погон ватрогасна кола, после безуспешних покушаја стручњака. После неколико сличних потеза којима је све оставио без даха, Ђука је успела да убеди супруга да је за дете боље да студира технику, уместо Богословије. Милутин је једва пристао јер је Ђука била упорна. После годину дана лечења од колере, Никола је од родитеља добио обећање да ће га послати на најбољи политехнички факултет.

Помогла сину да „укротити страсти“

Она је сину увек била подршка, у свему. Никола је истицао да је била добар психолог са јаком интуицијом. Није крио да му је мајка помогла да превазиђе фазу која је за његовог оца била неопростива. Наиме, у младалачком заносу је био наклонен коцки и само је мајка то сматрала пролазном страшћу. Разумела је, записао је Никола, мушку природу и знала да човек може да се спасе само властитом вољом.

Сећам се једно поподне, када сам изгубио сав новац и страшно жудео за игром, она је дошла к мени са свежњем новчаница и рекла ми: „Иди и забављај се!“. Што брже изгубиш све што имамо, то боље. Знаш да ће то да те прође“. Била је у праву. Тог тренутка сам победио своју страст и једино сам зажалио што није била стотину пута јача – записао је Никола Тесла у књизи „Моји изуми“.

Марковић каже да је Тесла научио да кроћи своје страсти баш захваљујући мајци, тако је „победио“ јаку жељу за пушењем и испијањем кафе.

– Учила га је мајка Ђука да воли све што је живо. И његови голубови, бела голубица и плавкасти голубан, преко пута хотела у Њујорку, с правом су га очекивали у вечерње сате, да му слете на раме и добију обавезно зрнење – наводи у књизи Марковић.

Телеграм да му је мајка на самерти, Никола је затекао у Паризу. Одложио је сва предавања и одмах отпутовао у Госпић. Георгина Ђука Тесла је умрла учи Васкрса, на Велику суботу, у априлу 1892. године. Бог јој је успишио последњу жељу, видела је вољеног сина Николу и опростила се са њим.

Сајт: Дневно .PC

Отворена изложба посвећена јубилеју Уметничког ансамбла „Станислав Бинички“

ОМАЗ ВОЈНОЈ МУЗИЦИ И БИНИЧКОМ

Светозар Василески,
начелник Уметничког
ансамбла

Изложба је својеврсна
ретроспектива
активности Ансамбла

Поводом обележавања 120. годишњице постојања Уметничког ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички“ данас је у Малој галерији Дома Војске Србије отворена изложба под називом „120 година са вама“.

На изложби, коју заједнички реализују Медија центар „Одбрана“, Уметнички ансамбл „Станислав Бинички“ и Народни музеј Крушевца, приказан је део Легата породице Бинички који се чува у Народном му-

зеју Крушевац, као и део поставке посвећен раду и стваралаштву Уметничког ансамбла.

У име Уметничког ансамбла „Станислав Бинички“ присутнима се обратио начелник капетан фрегате Светозар Василески који је истакао да је реч о својеврсном омажу војној музици и војним музичарима.

- Годишину 1899. сматрамо годином када је основан први „Београдски војни оркестар“, први оркестар у то време који је могао да изводи симфонијску музику. Њега је осно-

вао човек коме Република Србија, ми музичари и војници, морамо одати захвалност, јер не само да је био војник, већ је био и културолог, наставник и утемељивач војне музике, рекао је капетан фрегате Василески.

Према речима руководиоца оркестра мајора Николе Живковића, велика је част и обавеза бити члан ансамбла који носи име Станислава Биничког.

-Велики је Бинички у овој Малој галерији и ово је само један трен и једно сећање, јер свакако не можемо памтити све оно што је замислио, али кроз оно што је изложено можемо се сећати и покушати да одгонетнемо која је заправо била његова идеја те да покушамо да наставимо тим путем, истакао је мајор Живковић додајући да су данас чланови Ансамбла музичари свих генерација који се труде да буду жанровски разноврсни и да прожимањем жанрова покрију све обавезе и потребе које изискује публика.

Изложбу је свечано отворио директор Народног музеја Крушевац Горан Васић који је истакао да је захвалан због сарадње са Медија центром „Одбрана“ и Ансамблом „Станислав Бинички“. Он је додао да изложба садржи највећи део легата Стевана и Станислава Биничког, а да је ово трећи пут да гостује изван Крушевца.

Станислав Бинички иза себе је оставио бројна дела класичне музике, која као мотив имају теме и мелос с наших простора. Творац је прве српске опере „На уранку“ и чувеног „Марша на Дрину“.

Посетиоци Мале галерије Дома Војске Србије изложбу ће моћи да погледају до 19. октобра.

Изложба слика Бранка Васиљевића

ЛЕПОТА ИЗРАЗА

Недавно је у Дому ВС у Београду своје ликовне радове изложио пуковник у пензији Бранко Васиљевић, негдашњи помоћник војног изасланика у Француској. До пре неколико година био је познат као изузетно успешан фото-репортер и новинара, а овога пута се опробао у сликарству, што говори о вишеструком уметнику.

Сликарством је почео да се бави случајно, то јест дружећи се са нашим сликарима у Француској. Један од њих научио је Бранка основним сликарским техникама, тако да је то деловало одлучујуће на његово занимање за палету и кичицу.

Изложба у Дому ВС имала насловљена је са „Црногорске ведуте“. Наиме, Бранко је као тему изабрао мотиве са старих разгледница снимљених у црно-белој техници, којима је он удахнуо богат колорит. Колекцију од четрдесет мотива осликао је у даху раног пролећа 2018. године, дајући одушка широкој четки и шахтлици, и то на лесониту који трпи грубље потезе него платно. Тиме је и узвратио осећања људима које је сретао у врлетима или на обали, а из разго-

Бранко Васиљевић је својим сликама изазвао пажњу многобројних
љубитеља ликовне уметности

вора у пролазу понео енергију видљиву на свакој слици.

На изложби у галерији Дома ВС, којом се иначе први пут представио у Београду, приказао је 27 слика. Његовим црногорским мотивима, који су као на успављујућем сунцу, прете немирни, нагомилани облаци који уносе драму у непомични пејзаж или ведућу. У овом периоду сликар је најрадије мешао ултрамарин и церулеум плаву са си-

вом, односно црном и белом, било да је осликавао облаке или воду. Наглашена употреба сиве иначе је препознатљив Васиљевићев рукопис. Све су слике хоризонталне, димензија 60:80 см, и све је сам урадио, што му, како каже, доноси вишеструко задовољство.

Бранко Васиљевић је рођен у Шапцу 1952. године. Завршио је Ваздухопловнотехничку војну академију и дипломирао на групи за француски језик и књижевност на Филолошком факултету у Београду.

Годишину дана провео је у мисији УН у Техерану и осам година у Војном изасланству у Паризу. Излагао је широм Србије и у Сестину код Фиренце. Учествоје на ликовним колонијама, а радове редовно представља на Фејсбуку.

З. П.

Немачке снаге при нападу на Совјетски Савез 1941. године, планирали су и довођење јаких пловећих снага у Дунав и Црно море, како би обезбедили слободну пловидбу и извлачење материјалних добара из Русије и Румуније, потребних за вођење рата.

Дунав као пловна река представљала је кроз историју изазов за пловидбу а посебно овај простор који је вековима представљао препреку за безбедну пловидбу. Римљани који су владали овим просторима пре више хиљада година, да би могли да пролазе овим обалама у Великом и Малом казану у стени изнад воде клешу пут, којим би могли да се крећу. Цар Трајан поред овог пута код Кладова прави велики мост и прелази у Влашку низију. У то време је то било градитељско чудо и прави градитељски подухват.

Напад на Југославију у Другом светском рату отпочео је 6. априла 1941. Године, у шест часова бомбардовањем Београда и општим нападом немачких снага, али је мало је познато да је прави напад, без објаве рата, почео четири и по сата раније, управо упадом немачких снага у рејону Сипског канала. Тог дана, сат и по после поноћи, један батаљон елитног пука Бранденбург, извршио је десант на граничну посаду у Сипском каналу, са основним циљем да заузме инсталације и спречи евентуално запречавање канала.

У организацији њиховог сарадника, који је био председник општине Кладова, организована је прослава његовог рођендана. Те ноћи, позвани су били сви официри граничне јединице. Посаде су нападнуте, а да старешине нису биле у њима. Веома брзо су савладане те јединице и заузеле инсталације. Један од морнаричких официра, поручник бојног брода Јосип Гргић, покушао је реморкером „Витез“ да са две барже запречи канал, како је то било предвиђено планом, али није успео. Немци су у источној Србији били заинтересовани за два објекта: Сипски канал и Борски рудник. Одмах по освајању канала, остали делови пука прешли су у Србију, а део јединице се упутио у Борски рудник. По освајању рудника, становништво које није радило у њему, транспортовали су железницом у правцу Београда, а рудник опасали жицом, и претворили у логор. Сипски канал је био у функцији све до 1970. године, када је дошло до преграђивања Дунава, стварање Ђердапског језера, и изградње хидроелектране „Ђердап 1“. Тада су нестали сви проблеми у пловидби Дунавом. Преграђивањем реке, све инсталације су остале под водом у језеру, заједно са две локомотиве, које су служиле за вучу бродова.

Операција названа „Дунавски вилењак“

Све време рата Немци су се служили каналом и јаче снаге су имале само на

Остаци бродова што вуре из воде препрека су за сигурну пловидбу Дунавом

Отежана пловидба Дунавом у рејону Прахова

ПРЕПРЕКА ПРЕПУНА ЕКСПЛОЗИВНИХ СРЕДСТАВА

На дну реке, у операцији названој „Дунавски вилењак“, Немци 1944. године потопили своју флоту на Црном мору, како би запречили напредовање Црвене армије. Сваког августа, при ниском водостају, из воде извирују потопљени бродови због којих се неко време отежава или сасвим обуставља саобраћај.

Сипском каналу и у руднику Бор. Нападом на Совјетски Савез, у Црном мору је Немачка 1941-1942. године формирала јаку флоту борбених бродова, а и три подморнице. Пошто је Црвена армија од 1942. до 1944. ломила отпор на копну и брзо напредовала на запад, флота се није више осећала сигурном. Тим саставом командовао је контраадмирал Паул Зиеб. Командант флоте проценивши ситуацију, а у сагласности са командом у Берлину, 1. августа одлучује да се извуче са бродовима реком Дунав у правцу Аустрије. У саставу флоте било је разарача, фрегата, највише патролних бродова, миноловаца, помоћних бродова, затим брод радионица и брод болница са 1600 тешких рањеника. На бродовима су се налазили цивили који су радили за Немце и немачки грађани из команди и помоћних јединица.

Читава операција је названа Дунавски „Вилењак“, која има за циљ да избегне заробљавање од стране Руса. Подморнице које је имао у свом саставу, контраадмирал Паул Зиеб наредио је да се потопе у Црном мору уз Турску границу. Конвој је кренуо 1. августа из луке Констанца са 220 бродова, односно пловних објеката. План је био да дуж јужне обале Дунава конвој штити борбена група РЕ и 92. гренадирска бригада.

Црвена армија која је незадрживо напредовала, усмерила је свој трећи Украјински фронт према Бесарабији и Румунији и врло брзо сломила отпор, тако да је Румунија, капитулацијом прешла на страну антихитлеровске коалиције. Потом је Румунска армија реорганизована, па је ступила у борбу против Немаца, тако да је конвој први пут нападнут од стране Румуна у рејону Черна вода. Доласком у рејон Видина, Румуни нападају конвој артиљеријом из Калафата и ту Немци губе 22 брода. Настављају пловидбу према Кладову. Контраадмирал Паул Зиеб шаље две фрегате да обезбеде пролаз кроз Сипски канал, међутим бродове код Сипа дочекује са Румунске стране артиљеријска ватра и они се од Кладова враћају назад. Због специфичности проласка кроз канал, контраадмирал Паул Зиеб одлучује да врати бродове до села Прахова, јер је вероватно проценио да је ту најсигурније. Већ тада је испланирао шта треба да уради са бродовима и са посадама. Неке бродове потапа код Кладова, а 12 бродова код Брзе Паланке. Углавном се радило о патролним чамцима, вероватно оштећеним у борбама. Пред село Прахово сидри 177 бродова. Тада се са бродова искрцавају цивили који су пошли са посадама из Констанце и возом их шаљу за Београд. После два да-

на партизани руше пругу и пресецају ту одступницу.

Ситуација на фронту више није стабилна, Трећи Украјински фронт Руске војске, прошао је кроз Бугарску и спрема се да пређе у Србију. Из правца Мораве напредује 23. партизанска дивизија и 7. септембра ослобађа Зајечар. Контраадмирал Зиеб, 5. септембра тражи одобрење за потапање флоте у рејону села Прахово. Одобрење никада није добио, али он истог дана наређује потапање бродова.

Највећа мистерија операције потапања

Посаде са бродова који се потапају излазе на обалу, осим појединаца који остају на бродовима и заједно са њима тону у мутни Дунав.

Становници села Прахова излазе на обалу и посматрају потапање бродова што се систематски минирају и потапају.

Немци имају план да потапањем бродове запрече Дунав, како руски бродови не би могли да прођу. Доводе бродове на одређене локације и потапају их слојевито, тј. један на други, тако да од дна корита Дунава у више слојева „слажу“, бродове док могу да плове изнад оних већ потопљених. Потапање се врши непрекидно и дању и ноћу све до 7. септембра 1944. године, када добијају наредбу за обустављање потапања.

Међутим 7. септембра ујутру остала су четири највећа брода који су планирали да потопе изнад свих до сада потопљених. Маса од 173 брода мањих или већих димензија у потпуности је затворила пловни пут, остали су два велика миноловца УЈ-106 и УЈ-110, радионица „Ускок“, и велики путнички брод „Бламберг“ који је био претворен у болницу за тешке рањенике. Према подацима из архиве, који су Немци понели са собом, на броду „Бламбергу“ налазило се 1600 тешких рањеника. Међутим, контраадмирал Зиеб наређује да се потопе преостала четири брода на локацијама које су предвидели. Остаје дилема шта се догодило са рањеницима.

Према документима из архиве, наређена је евакуација рањеника. Мештани који су читаво време посматрали активности Немаца, тврде да евакуације 1.600 рањеника није било, То иначе није једноставна и невидљива операција. У то време није радила железница, а сваки други транспорт би изискивао огромна транспортна средства. Мештани после рата, а и деведесетих година, када је почело истраживање, тврде да су на обали чули запомагање рањеника док је брод „Бламберг“ тонуо, чак тврде да су неки Немци на обали плакали. До данас је то остала највећа мистерија „Дунавског вилењака“. Према подацима на бродовима се налазио ратни материјал, опљачкана роба из црноморских земаља, муниција и експлозивна средства, јер је више од половине бродова било наоружано чак и тешким наоружањем. Цени се да је укупан терет који се налазио на бродовима износио 136.000 тона. Према процени, половина овог терета се односи на експлозивна средства. Преостали морнари су се упутили у правцу Београда, а контраадмирал Паул Зиеб са својим штабом је одлетео за Берлин, тако је окончана операција Дунавски „Вилењак“.

По доласку у Берлин, контраадмирал

Паул Зиеб је ухапшен и почело му је суђење, али је оно, после краћег времена, обустављено, а он одликован. Вероватно је процењено да је својим поступком спречио совјетске снаге да користе Дунав за снабдевање својих јединица које су у кратком року ослободиле Београд и дошле до мађарске границе. Наиме, непосредно после одласка Немаца из рејона Прахова 13. септембра, јединице 23. дивизије НОВ, код села Вајуге, тридесетак километара удаљеног од Прахова, прихватиле су јединице Совјетске армије обезбеђујући им мостобран при преласку у Србију.

Остала тајна шта је све превозено

„Дунавски вилењак“ вероватно је најтрагичнија операција коју је извела Немачка армија у току Другог светског рата, и у суштини сагледавши све догађаје, приroda потпогнута скромним дејством румунске армије победила је једну поморску армаду, јер није било решења како превазићи и победити ђудљиви Дунав.

Становници села Прахова који се налазе на самој обали Дунава у чуду су гледали шта се догађа у тих 3-4 дана. По одласку и последњег немачког војника, мештани су дошли до неких мањих бродова који су потопљени уз обалу, да би видели шта се у њима налази. Неки храбрији ушли су у те барже и у њима пронашли храну, суве смокве у врећама, конзерве мармеладе и месне конзерве. Остала је тајна шта су Немци још, осим ратног материјала, превозили из Русије, Украјине и Белорусије, нагађало се да се на бродовима налазило неко благо опљачкано у овим државама. У послератним годинама проценом се дошло до закључка ако је тако нешто и постојало, да су то Немци понели са собом. Приликом вађења једног патролног брода читав товар брода је у ствари био флаширана вода.

Основни проблем совјетских јединица и нове југословенске власти био је успостављање пловидбе Дунавом, одмах по доласку и успостављању нове народне власти. Приступило се процени могућности чишћења корита Дунава, како би се обезбедила пловидба. У сарадњи са Црвеном армијом, из воде је извађено више пловних објеката и то десном страном Дунава, ради успостављања пловидбе. До 1948. године извађено је 15 пловних објеката и обезбеђена је колико-толика пролазност кроз овај део Дунава. Извађени бродови, већином барже, оспособљени су и стављени на располагању Југословенском речном бродарству. Највећи проблем тада, а и сада, представљају четири брода који су последњи потопљени: миноловци УЈ-106 и УЈ-110, брод болница „Бланберг“ и брод радионица „Ускок“. Занимљиво је да је брод „Ускок“ у априлском рату заробљен и претворен у брод радионицу, а Немци су му задржали претходно (наше) име.

После вађења од 1944. до 1948. године, бродови више нису померани, пловидба се одвијала уз ризик компанија и капетана бродова. Када је низак водостај, на том делу Дунава нема пловидбе, а у кориту Дунава се стварају велика пешчана острва која извирују из воде. При ниском водостају извирују остаци ова четири брода који су последњи потопљени. При планирању изградње хидроелектране „Ђердап“ 2 која

се налази неколико километара узводно, Румуни су покушали да изваде два брода на њиховој страни Дунава, али је дошло до експлозије и погинула су два рониоца.

Пре десетак година покренуто је питање потопљених бродови у времену ниског водостаја који су могли да се виде голим оком. За то се заинтересовала и Европска заједница, која је и дала одређена средства за истраживање. Организоване екипе долазиле су 2006. и 2011. године и приступиле истраживању, када је водостај Дунава био најнижи. До сада су начињени сателитски снимци тог дела Дунава, набаљена је документација и из архива пронађене шеме потопљених бродова. До сада су дефинисане позиције 47 пловних објеката. Проблем у дефинисању позиција објеката је у томе што су бродови потопљени један на други у више слојева. Већина је до сада затрпана песком.

„Острва“ опасна за пловидбу

При ниском водостају, на површину Дунава, уз остатке четири брода, појављују се острва песка, што је знак да су остаци бродова задржали проток песка. Сада су то острва која су веома опасна за пловидбу. На навигацијским картама за део од хидроелектране „Ђердап“ 2 до тремеђе Србије, Бугарске и Румуније не постоји ништа учртано, односно карта је бела. То значи да капетани бродова плове на свој ризик. Пловидбу у том делу спонтано су преузели капетани са контролног торња хидроелектране „Ђердап“ 2, који пролаз између бродова познати одлично. Догађа се да их капетани послушају, па се бродови насучу на пешчана острва или се очешу на бродове испод воде, што је веома опасно.

Поред сателитског снимања, вршено је и подводно снимање. Установљено је да су бродови наоружани и пуни експлозивних средстава. На миноловцима је откривено да се налазе противминске бомбе тежине 70 килограма. У борбеном су положају, односно спремне за употребу, а у магацима сложене у стоговима. Према процени стручњака, у сваком магацину се налази по 50 мина, што износи седам тона експлозива. У просторима који су затворени, рониоцима је речено да ништа не отварају нити дирају, јер постоји могућност да је пре потапања све минирали. Да би се уз помоћ дизалица вадиле бродови претходно би требало деактивирати сва минско-експлозивна средства, што је у овим условима немогуће. Закључено је да за сада нема могућности да се изваде или уклоне потопљени бродови.

Операција „Дунавски вилењак“ и даље траје, а докле – не зна се.

Према последњим подацима, немачка влада издвојила је одређена средства за вађење потопљених бродова. Претпоставља се да је то због тога што постоје подаци да је брод-болница потопљен заједно са рањеницима. Вађење бродова препуних убојним средствима представља изузетну опасност за извођаче радова и околно становништво. Према процени стручњака, опасност за ХЕ „Ђердап 2“, у случају било какве хаварије, не постоји.

Приредио
Љубомир Рељановић

О инжињерцима никада није све речено

ГРАДИТЕЉИ ЧЕЛИЧНЕ ВОЉЕ

Верујемо да када бивши инжињерци прођу путевима које су градили, срце им заигра од среће, јер је ту су уграђени њихов труд и зној. И многи младалачки снови. На њиховим годишњим сусретима 7. марта стално се понављају приче са градилишта, препричавају бројни догађаји, а највише се спомиње другарство стечено „до гроба“. Ти инжињерци би и данас имали шта да кажу, ако би неко организовао радне акције, јер се искуство са путоградње и сличних акција никада не заборавља.

Повод овом писању је новински чланак објављен у једном нашем дневном листу, а у вези са проблемима и потешкоћама у изградњи ауто пута кроз Грделичку клисуру.

У Србији је данас отворено више великих градилишта. Граде се највише путеви и то они од европског значаја. Неки од тих путева, због конфигурације терена, пролазе кроз тешко проходне крајеве, као што је Грделичка клисура. Радове изводе грађевинске организације са бројном и модерном организацијом и стручним људима. И поред тога, често долази до пробијања рока изградње пута.

Код нас има доста путних праваца који нису од међународног значаја, али су за Србију веома значајни. Изградња путева је веома скупа, што у многоме продужава рок изградње.

После Другог светског рата, када је земља била разорена ратним дејствима, организовано се кренуло у обнову и изградњу земље. У ту активности били су укључени готово сви грађани - радне организације, а највише омладина и војска. Свуда се радило ударнички. Највећа награда тадашњим градитељима била је ситуација када је задатак извршен пре рока. У то време владала је парола: градећи земљу, градимо себе. Тим ентузијазмом омладина је, поред осталог, изградила ауто пут „Братство-јединство“, Нови Београд, пругу Добој - Бања Лука и више, у то време, великих фабрика широм земље. У свим градовима оснивање су омладинске радне бригаде.

Тако је радила и градила ондашња наша омладина. Али ни војска није остала дужна држави, само под мање или више тежим условима. То су биле првенствено

инжињеријске јединице. Оне су, као и омладина, радиле на изградњи само у тежим условима. Наиме, војници, долазком на одслужење војног рока, укратко су у касарни прелазили основни теоретски део обуке, а практични део изводио се кроз покретна логоровања, кроз изградњу путева, мостова, пруга, обалоутврда... Изводили су радове на терену, тамо где ниједна машина није могла да приђе. У то време у јединицама ЈНА још увек је било и аналфабетских течајева за војника. Скоро на свим градилиштима, где се могло и имало потребе, радили су ти течајеви и описмењавани војници.

О омладинским радним акцијама, ређе и о војничким, често су писале новине и подсећале јавност како се гради о обнавља земља и ко ради. Све што је тада омладинским рукама изграђено, данас је добра основа за лакшу модернизацију и уопште за бржи и квалитетнији саобраћај. Међутим, свесно или несвесно, данас се заборављају омладинске радне акције, омладина нарочито. А данас,

исто тако као после рата, имамо потребу да многе послове омладина узме у своје руке. Сведоци смо сваке године поплава са бројним жртвама и милионски штетама. Ето, када би се неко сада сетио да организује омладину да изгради насипе тамо где реке сваке године плаве поља и насеља, све би било много јевтиније и брже од сваке грађевинске организације.

Да не заборавимо инжињерце. И данас, на срећу, има војних пензионера и војника који су учествовали у обнови и изградњи земље. У то време када су регрути-инжињерци долазили на одслужење војног рока, редовну обуку изводили су по скраћеном програму а практични део на неком терену, где ни машине нису могле да се користе. На тим радовима, највише ручно, војници инжињерци радили су ударнички. За предан и ударнички рад били су и награђивани. Чиме? Неко из врха војске сетио се да војнике и старешине за невиђени труд награде - прелазном заставицом за најбоље одељење, вод и чету, за претходни месец.

Данас када знамо како је грађен надвожњак на кружном путу око Београда, на путу Београд-Авала код Бе-

лог Потока, за та два дана невиђеног труда, када би се плаћало, не би биле довољне ни две данашње просечне плате. Да кратко подсетимо, тај надвожњак, непрекидно два дана и једну ноћ, радила је инжињеријска јединица из Свилајнца. На смену су радиле две чете

војника од по осам сати. По завршетку радова, војници 24 часа нису излазили из шатора од умора. За бетонирање надвожњака радили су четири мешалице, камион који је довозио цемент, и цистерна за воду. Све остало рађено је ручно. За овај труд војници у су добили, да би се поносили, прелазну заставицу на којој је било извезено – најбоља чета.

Данас инжињерци не раде баш тако. Због преформације Војске Србије има их мало, а много тога су за њих изградили њихови претходници, технички су добро модернизовани, сви долазе писмени - и сада је професионална војска, која би за овакве послове много више коштала државу.

Војсци Србије данас остаје само да се ангажује приликом изненадних природних катастрофа. Верујемо да када бивши инжињерци прођу путевима које су градили, срце им заигра од среће, јер је ту су уграђени њихов труд и зној. И многи младалачки снови. На њиховим годишњим сусретима 7. марта стално се понављају приче са градилишта, препричавају бројни догађаји, а највише се спомиње другарство стечено „до гроба“. Ти инжињерци би и данас имали шта да кажу, ако би неко организовао радне акције, јер се искуство са путоградње и сличних акција никада не заборавља.

На крају, апел надлежнима: размислите о нашој омладини која сада није нигде и ничим обавезана, а држави може да буде драгоцен помоћ, вреднија од сваког новца. Не граде се само путеви, већ се изграђују и људи. А то може да се практикује и кроз организован омладински рад.

Овим текстом само подсећамо како се некада радили и градили, да се не заборави, а нашла би се могућност за укључење војника, па извиђача, планинара и многих спортиста.

Стеван Сојановић

Из градске организације Панчево

АМБУЛАНТИ ПОКЛОЊЕН КЛИМА-УРЕЂАЈ

Градска организација УВПС Панчево на основу одлуке Градског одбора, донирала је клима-уређај за потребе чекаонице амбуланте у којој се, између осталог, лече сви војни пензионери, а и чланови њихових породица. Клима-уређај свечано је, на опште задовољство војних пензионера и особља амбуланте предат команданту јединице и пуштен у рад у јулу месецу ове године.

Уградњом клима-уређаја стекли су се хумани услови за лечење војних пензионера с обзиром на велике летње врућине и немогућност да се на други начин обезбеди клима-уређај.

На уграђеној клими постављена је налепница као трајно обележје која гласи: Поклон УВПС - ГрОрг Панчево.

Б. Китановић

У организацији председника Градске организације УВПС Чачак 14. септембра организован је и реализована је посета војних пензионера из Краљева и чачка Сремским Карловцима.

Пре уласка у саме Карловце договорена је посета једном од 17 сачуваних фрушкогорских манастира из средњег века. Избор је пао на манастир Велика Ремета, задужбину краља Милутина из XIII века.

У центру Карловаца излетнике су дочекали представница туристичке организације и на изузетно професионалан начин упознали са најважнијим грађевинама и историјским догађајима везаним за то место. Највише речи је било о Патријаршијском двору који је сада двор владике сремског, а до 1920. односно 1930. године и патријарха СПЦ, који је тамо пресељен из Пећи. ОDMAH поред је Саборна црква Светог Николе, главни и највећи православни храм у Сремским Карловцима, и средишња црква епархије. ODMAH поред ње је и здање римокатоличке цркве Светог тројства из 1735. године, каја је једна од највреднијих и најзначајнијих грађевина у старом језгру Сремских Карловаца. На средини трга је једна од најпознатијих грађевина у старом језгру, чема „четири лава“ која је подигнута 1799. године у част завршетка градског водовода.

На другој страни је зграда Магистрата која је завршена 1811. године. У њој је смештена општинска управа. Са балкона те зграде је 1848. године патри-

Излет градских организација Чачка и Краљево

КО КАРЛОВЦЕ НЕ БИ ВОЛЕО

јарх Јосиф Рајачић обнародовао оснивање Српске Војводине, што се свакако може узети као почетак српске државности на простору Војводине.

Велику пажњу је привукла и прича о карловачкој гимназији, најстаријој српској гимназији која је почела са радом

1791. године, а и данас ради као специјална филолошка гимназија. Похађају је девојке из свих крајева Србије. Познато да су многи знаменити Срби завршили управо ту гимназију, али је свакако најинтересантнија прича везана за песника Бранка Радичевића и његову емотивно нераскидиву везу са Карловцима и брдом Стражилово, где су његови земни остаци пренети из Беча и подигнут прикладан споменик.

Посета Карловцима завршена је заједничким ручком у ресторани Удружења пензионера тог града, где су домаћини лепо дочекали и угостили Краљевчане, а на расстанку пожелели нови сусрет.

Ј. Симић

У посети знаменитостима Србије

МАНАСТИРСКА ТУРА

Градска организација УВПС Ниш, организовала је излет за своје чланове, посетивши манастире Сопоћани, Ђурђеви ступови и град Нови Пазар. Манастир Сопоћани, дом Свете Тројице је подигао краљ Стефан Урош I (1243-1276) недалеко од извора реке Рашке. Налази се 17 км западно од Новог Пазара. На том изворишту српске средњовековне државе Немањића, трећи син краља Стефана Првоуценог је иза себе оставио задужбину која својом величином и лепотом надмашује све дотадашње српске цркве. Фреске манастира Сопоћани су право ремек дело уметности, што је много година касније Сопоћанима донело светску славу. Данас је један од најзначајнијих српских културних споменика, који је 1979. године увршћен на УНЕСКО-ву листу светске баштине у склопу споменика средњег века обједињених под заштићеном целином Стари Рас и Сопоћани. Ђурђеви ступови су манастир Српске православне цркве, посвећен Светом Ђорђу који се налази на брду изнад Новог Пазара у Старом Расу. Ђурђеви ступови су један од најстаријих српских манастира. Манастир је подигао велики жу-

пан Стефан Немања у првим годинама после ступања на престо великог жупана. Манастир је увршћен у светску културну баштину и под заштитом УНЕСКО-а. Манастир постоји 845 година, а од тога је 300 година био у рушевинама, а 40 година се обнавља. Ступ представља пространији комад обрадивог земљишта у поседу владара, власеле, или црквених институција, који су га непосредно искоришћавали. Зато се може рећи да су ступо-

ви били део властелинске резерве, обрађиван бесплатним радом зависног становништва. После обиласка манастира војни пензионери су посетили Нови Пазар, град који уз природне и људске ресурсе, бројне културно-историјске споменике, има и велике потенцијале за одржив развој свих видова туризма, а посебно је значајан по својим специјалитетима хране, као и велике могућности за све врсте туризма. **Мр М. Пантелић Т. Илијић**

31/03/2019

Ослобађање Београда пре 75 година

СВЕОБУХВАТНЕ ПРИПРЕМЕ

Врховни командант НОВ и ПОЈ, маршал Јосип Броз Тито, отпутовао 21. септембра у Москву и постигао споразум о будућим заједничким дејствима НОВЈ и јединица Црвене армије, а убрзо потом почеле су операције за ослобођење Србије, које су као главни стратегијски циљ имале ослобођење Београда.

Београдска операција обухвата заједничка дејства јединица НОВЈ и Црвене армије за ослобођење Београда од 11. до 22. октобра 1944. Процењујући велики политичко-стратегијски значај Србије, и посебно Београда, Врховни штаб НОВЈ је правремено оријентисао своје главне снаге са суседних оперативних подручја (Црна Гора и источна Босна) ка том простору. Успешним дејством 1. армијске групе НОВЈ у западној Србији и Шумадији, 13. и 14. корпуса Главног штаба Србије у јужној и источној Србији и избијањем снага 3. украјинског фронта и делова 2. украјинског фронт Црвене армије на југословенско-румунску и југословенскобугарску границу, немачке снаге на Балкану (око 350 000), посебно група армија Е, која је тек почела да се повлачи из Грчке, нашле су се у тешком положају. Да би обезбедила извлачење снага са југа, немачка команда је формирала армијску групу *Felber* која је имала да брани Србију до доласка тих снага, када би с формирао нов скраћени фронт на линији: Дунав-Велика Морава-Западна Морава. У склопу тог плана посебну важност је има шири мостобран јужно од Дунава и Саве са Београдом као значајним оперативном-стратегијским чвором и упориштем у даљој одбрани. Његовим падом не само да би биле отежане стратегијске могућности немачке Врховне команде у погледу организовања стабилног фронта јужно од Дунава и Саве, већ би и врата за Панонску низију била отворена.

Оријентирни правци за наступање

У таквој ситуацији је Врховни командант НОВ и ПОЈ, маршал Јосип Броз Тито, отпутовао 21. септембра у Москву и постигао споразум о будућим заједничким дејствима НОВЈ и јединица Црвене армије, а убрзо потом почеле су операције за ослобођење Србије, које су као главни стратегијски циљ имале ослобођење Београда. Све јединице 1. армијске групе предузеле су обимне припреме за извођење ове крупне операције. Почетком октобра 1944. Прва армијска група НОВЈ у наступању из западне Србије и Шумадије према Београду приближила се линији Топола-Младеновац-Обреновац, а јединице 3. украјинског фронта Црвене армије у продору из Бугарске и 75. Стрелачки корпус 2. украјинског фронта из Румуније линији Дунав-Штубик-Бор-Зајечар. За то време трупе 2. украјинског фронта у наступању преко Ба-

ната избиле су на р. Тису. Штаб 1. армијске групе примио је у Аранђеловцу, 6. октобра, од врховног команданта радиограмом наређење којим је прецизирано да 1. армијска група заједно са трупама Црвене армије учествује у нападу на Београд, да је жеља врховног команданта (а с тим су се и Руси сложили), да у Београд прво уђу јединице НОВЈ.

Претходним наређењима, јединице 1. армијске групе добиле су оријентирне правце за наступање: 1. пролетерски корпус у захвату комуникације Топола-Младеновац-Раља, а 12. ударни корпус према Обреновцу и Жаркову. Већ 9. октобра по две бригаде 11. крајишке и 16. војвођанске дивизије 12. ударног корпуса почеле су борбе за Обреновац, али су 11. октобра упућене према Београду; за блокаду Обреновца остављена је 36. војвођанска дивизија и једна бригада 11. крајишке дивизије. Врховни командант је тога дана обавестио Штаб 1. армијске групе да ће делови Црвене армије за дан-два избити из источне Србије на Велику Мораву, одакле ће преко Смедеревске Паланке и Младеновца наступати према Београду. Команданту 1. армијске групе наређено је да се његове јединице најкасније 11. октобра, а ако је могуће још истог дана, сретну са јединицама Црвене армије код Смедеревске Паланке, Велике Планае, Доње Раче и код Брзана. У наређењу је речено да ће тамо јединице добити камионе за брже наступање према Београду. У духу те директиве, 1. пролетерска дивизија упућена је у напад на Младеновац, 17. источnobосанска дивизија у напад на Тополу, 21. српска дивизија у сусрет Црвеној армији, с тим да заузме Велику Плану, а 5. крајишка дивизија Смедеревску Паланку. Предњи делови 68. стрелачког корпуса Црвене армије заузели су тога дана Велику Плану и Смедеревску Паланку, где су се ујутру 11. октобра први пут среле јединице 1. армијске групе и Црвене армије.

Немачке снаге пресечене на два дела

Избијањем дивизија 1. армијске групе НОВЈ са југозападне и јужне стране према Београду, преласком дивизија 57. армије и 4. гардијског механизованог корпуса Црвене армије преко Велике Мораве и спајањем наших савезничких армија у захвату комуникације Крагујевац-Младеновац-Београд. створени су услови за коначни рас-

поред и извођење Београдске операције. Тиме су немачке снаге у Србији биле пресечене на два дела: снагама које су остале северно од линије Петровац, Велика Плана, Младеновац, Обреновац командовао је Штаб армијске групе *Felber*, потчињен Штабу 2. оклопне армије. Та група имала је корпусну групу *Stettner* која је остала источно од Велике Мораве, и корпусну групу *Schneckenburger* која је примила одбрану ширег рејона Београда, од Обреновца преко Младеновца до Смедерева. У њеном саставу било је око 40 баталјона, 4 тенковска баталјона и око 200 оруђа земаљске и противавионске артиљерије, укупно око 30 000 људи. Немци су правремено припремили Београд за одбрану и претворили га у широки мостобран који је требало упорно да се брани до доласка снага корпусне групе *Stettner* и снага групе армија Е из рејона Краљева преко Крагујевца. На прилазима граду одбрамбени појас протезао се од Саве до Дунава и ослањао на упоришта Чукарицу, Баново брдо, Кошутњак, Дедиње, Бањички вис, Коњарник, Велики Врачар са противтенковским упориштима и стрељачким рововима пуног профила. На тој линији, као и на трговима и важнијим раскрсницама у граду, изграђени су тешки и лаки бункери са унапред постављеним артиљеријским и другим оруђима. Многе зграде уређене су за одбрану, а неке и минирале. Град је био подељен на посебне чворове одбране; најјачи су били тврђава и Калемегдан, Теразије, рејон Савског моста, блок зграда министарства (раскрсница Немањине и Улице кнеза Милоша), Главна железничка станица, Велики Врачар и Чукарица.

Из Београда су 13. октобра упућени према Пожаревцу 92. моторизована бригада, 44. противтенковски баталјон, 116. извиђачки баталјон, пук Rhodos и 2. б 737. п 117. ловачке дивизије; крајем дана спојили су се код Пожаревца са корпусном групом *Stettner*, која је одступала из источне Србије према Београду.

Спречити извлачење групе армија Е

У београдској операцији учествовала је 1. армијска група (кдт ген. Пеко Дачевић, у исто време и кдт 1. пролетерског корпуса), политички комесар пук. Миљалко Тодоровић). Састав: 1. пролетерски корпус – 1. и 6. пролетерска, 5. крајишка и 21. српска дивизија; 17. источnobосанска дивизија оријентисана је за обезбеђење према Крагујевцу; 12. ударни корпус (кдт ген. Данило Лекић, политички комесар Стефан Митровић) – 11. крајишка, 28. славонска, 16. и 36. војвођанска дивизија. У другој и трећој етапи операције у борбама је учествовала и 23. српска дивизија 14. корпуса НОВЈ. Јачина 1. армијске групе у току извођења операције износила је око 50 000 људи. Од снага Црвене армије учествовао је 4. гардијски механизовани корпус (кдт ген. В. И. Жданов) који је као покретна група 3. украјинског фронта, после преласка Велике Мораве, убачен у продор ка Београду. У његовом саставу биле су 36. тенковска, 13. 14. и 15. механизована бригада, ојачане знатним артиљеријским, минобачач-

Уличне борбе у Београду 1944. године

Руске каћуше наомак нашег главног града

ким, противавионским и инжињеријским јединицама. У току операције, у другој и трећој етапи, поступно је ангажовано још пет стрељачких дивизиона Црвене армије (73. Стрељачка дивизија – резерва 68. Корпуса, 236. Стрељачка дивизија – резерва 3. Украјинског фронта, 74. и 233. дивизија 73. стрељачког корпуса и делови 109. стрељачке дивизије 2. украјинског фронта).

За обезбеђење операције од немачких снага с југа, из рејона Крагујевца и Краљева и дејства на тим правцима, упућен је 68. стрељачки корпус Црвене армије и 17. источнобосанска дивизија 1. пролетерског корпуса НОВЈ. Подршку из ваздуха вршио је 9. мешовити авиокорпус 17. ваздухопловне армије, а Дунавска ратна флотила Црвене армије подржавала је дејства јединица непосредно уз десну обалу Дунава. Циљ Б. био је да се заједничким дејствима 1. армијске групе НОВЈ и трупа 3. украјинског фронта Црвене армије у зонама наступања разбију немачке снаге и ослободи Београд као значајан стратегијски објект и саобраћајно чвориште, спречи извлачење немачке групе армија Е из јужних области Балканског полуострва

преко Београда на север у Мађарску, образује јединствени фронт југословенских и совјетских снага и створе услови за даље офанзивне операције НОВЈ ради потпуног ослобођења преосталих делова Југославије, као и трупа Црвене армије на будимпештанском и бечком правцу. Операција је изведена у три етапе.

Прва етапа (11–14. октобар)

На левом крилу 1. армијске групе, дивизије 12. корпуса НОВЈ заузеле су 11. октобра Буковик и Јасенак. За блокирање Обреновца, који су Немци упорно бранили, остављена је 36. дивизија, а 11. 16. и 28. дивизија продужиле су наступање према Београду. Упркос јакој артиљеријској ватри са Аде Циганлије и Бановог брда, а без сопствене артиљерије, оне су уз жестоке борбе 14. октобра избиле пред Чукарицу (16. д) и Жарково (11. и 28. д). На десном крилу 1. армијске групе, заједничким дејством 1. 5. и 17. дивизије 1. пролетерског корпуса НОВЈ и јединица 36. гардијске тенковске бригаде 4. механизованог корпуса Црвене армије, после упорних борби у току 11. и до краја дана 12. окто-

бра, ослобођени су Топола и Младеновац. После ослобођења Тополе, јединице 68. стрељачког корпуса Црвене армије и 17. дивизија 1. пролетерског корпуса упућене су да дејствују према немачким снагама у ширем рејону Крагујевца. У току 12. октобра продужено је наступање: 5. дивизија правцем Врчин–Лештане–Мали Мокри Луг, а њена 1. бригада према Смедереву, у чијем је рејону успостављена веза са 15. механизованом бригадом Црвене армије; главнина 4. гардијског механизованог корпуса и 1. пролетерске дивизија НОВЈ комуникацијом Младеновац–Београд; 6. дивизија НОВЈ правцем Рипањ–Рушањ–Ресник; а 21. дивизија НОВЈ позади 5. и 1. дивизије. Немци су покушали да пруже јаки отпор код Раље, а потом на Авали, али су их јединице 1. пролетерске дивизије, делови 21. и 23. дивизије НОВЈ (два батаљона као десанти на тенковима) и јединице 36. тенковске и 14. гардијске механизоване бригаде 4. корпуса Црвене армије, уз снажну подршку артиљерије, разбили предвече 13. и ноћу 13/14. октобра, и заузеле Авалу, последње упориште спољне одбране Београда (у одбрани Авале смртно је рањен ген. В. Шнекенбургер – Willi Schneckenburger, кдт корпусне групе). Рано ујутро 14. октобра делови 1. пролетерске дивизије и 4. корпуса избили су пред Милошевац и Бањички вис, где су наставили борбе, а у току дана су и 5. и 6. дивизија НОВЈ пришле граду.

У простору Смедерева су 1. бригада 5. дивизије НОВЈ и 15. гардијска механизована бригада Црвене армије нападале 13. октобра и заузеле већи део вароши, али су се под притиском моторизованог пука немачке дивизије Бранденбург, који је напао из правца Пожаревца, повукле јужно и источно од града. Петнаеста механизована и 1. крајишка бригада наставиле су бочна дејства против јединица немачког пука Бранденбург, који је продужио наступање према Гроцкој и Београду. За ово време главнина корпусне групе *Stettner*, одступајући према Београду, водила је заштитничке борбе против јединица 75. корпуса Црвене армије и 14. корпуса НОВЈ. Борбе за Пожаревац вођене су 13. и 14. октобра, тако да је одступање Немаца од Пожаревца према Смедереву настављено тек 15. октобра. У првој етапи су јединице 1. армијске групе и Црвене армије брзим наступањем и смелим нападима разбиле спољну одбрану града и заузеле његове непосредне прилазе пре доласка корпусне групе *Stettner* од Пожаревца, што је пресудно утицало на даљи ток борбе.

Усиљеним маршевима, без моторизације, савлађујући отпор непријатеља, јединице 1. армијске групе у овој етапи успеле су да истовремено са јединицама 4. механизованог корпуса Црвене армије избију на прилазе граду. У току тих напорних маршева и борби јединице су масовно попуњаване новим борцима – добровољцима.

ПИШЕ:
мр. сц. др
Часлав Антић

Може ли се победити бол
у куковима

БЛАГОТВОРНО МИРОВАЊЕ

Против болова се користе антиреуматици, аналгетици, креме и гелови. Препоручују се и ласеротерапија и електротерапија које имају јак аналгетски ефекат. Касније, када се акутни бол смири, укључује се физикална терапија, пошто је веома значајно јачање дубоких слојева леђних мишића који држе кичму у правилном, то јест усправном положају.

Само један покрет може да изазове јак бол

неративне промене кичме, трауматски изазване промене, упалне промене, тумори, урођене и развојне аномалије.

Радна места која захтевају дуго седење, подизање, савијање, окретање тела, итд представљају велики ризик за појаву овог стања. Само један трзај, неправилан покрет, може да изазове јак бол у крстима који се може спуштати дуж ноге, уз појаву грчева мишића, утрнулост, мравињања (најчешће у стопалу), слабост мишића на једној или обе ноге. Међутим, болест је ипак бенигне природе и има добру прогнозу. Тегобе престају после неколико дана, али могу да трају и до шест недеља. Уколико бол потраје више од 12 недеља, ради се о хроничном облику.

У почетној фази бола препоручује се мировање у положају који највише одговара особи (најчешће је то лежање на леђима са савијеним коленима и извођење само оних покрета који не изазивају бол. Мировање не треба да траје дуго, пошто дужа

мировања успоравају опоравак због слабљења заштитних мишића леђа. Против болова се користе антиреуматици, аналгетици, креме и гелови. Препоручују се и ласеротерапија и електротерапија које имају јак аналгетски ефекат. Касније, када се акутни бол смири, укључује се физикална терапија, пошто је веома значајно јачање дубоких слојева леђних мишића који држе кичму у правилном, то јест усправном положају. Пацијенти уче како правилно да дижу терет да не оптерете кичму и које покрете да избегавају, тј. какве вежбе треба да изводе када се отпусте кући.

У тежим случајевима врше се додатни прегледи да би се видело да ли је потребна операција, са којом не треба журити.

Аутори уџбеника интерне медицине, издање 1967. године (Cecil-Loeb) у поглављу оболења зглобова сместили су у осам класификација према узроку настанка болести (остеоартритис кука, кичме, реуматоидни артритис, итд). Међутим, изменом начина живота, ова оболења могу бити изазвана и другим факторима.

Болести кичме, осим што отварају велике здравствене тегобе, велики су и друштвени проблем, јер трошкови лечења и рехабилитације могу бити веома високи. Према епидемиолошким подацима неких западних земаља, 50 до 80 одсто становништва има или је имало најмање једном у животу бол у крстима, односно лумбални синдром. Јавља се углавном у средњем и старијем добу, али у последње време све чешћи је и код младих особа.

Претежно седећи начин живота, мањак физичких активности и све већи број гојазних, доприноси развоју лумбалног синдрома, што је навело стручњаке савременог доба, који се баве овом проблематиком да говоре о „болести цивилизације“. Међу узроцима се најчешће помињу деге-

SLUŠNI APARATI NA LEKARSKI RECEPT POSEBNE POGODNOSTI ZA VOJNE PENZIONERE !

- VRHUNSKA AMERIČKA TEHNOLOGIJA
- NEVIDLJIVI SLUŠNI APARATI
- PRODAJA NA RATE

BEOGRAD, Sazonova 18a
011/2435-924

NOVI SAD, Vase Pelagića 4
021/425-370

WWW.SLUSNIAPARATIZONEX.RS

Значај и улога калцијума

САВЕЗНИК У БОРБИ ПРОТИВ АЛЕРГИЈА

У телу одраслог човека, просечне телесне масе од 70 кг, има око 1,5 кг калцијума, од чега је 99% смештено у костима и зубима, чији је главни градивни елемент

Калцијум је један од најбитнијих елемената за функционисање организма човека и има га готово у свим ткивима и телесним течностима. Иако се у телесним течностима налази само 1 %, његова улога је огромна јер учествује у регулисању великог броја ћелијских активности, као што су контракција мишића, коагулација крви, разни метаболички процеси, регулација транспорта кроз ћелијску мембрану, синтеза и ослобађање хормона, регулација варења. Дефицит калцијума доводи до настанка остеопорозе, поремећаја срчаног рада, слабљења ћелијских мембрана, поремећаја метаболизма. Превелике концентрације такође доводе до слабљења костију, негативно утичу на рад срца, доводе до стварања плакова на крвним судовима, поремећаја варења хране и опстипације.

Дневне количине калцијума обезбеђујемо правилном и уравнотеженом исхраном. Директни извори калцијума су млеко и производи од млека, риба, келј, спанаћ, пасуљ. Биорасположивост калцијума из млека је много већа него из намирница биљног порекла. Да би ресорпција и искористљивост калцијума била адекватна, потребно је уносити одређену количину и витамина Д. Такође, искористљивост калцијума поспешују кисела средина и присуство протеина. Дневне потребе за овим елементом зависе од животне доби. Највеће потребе калцијумом имају деца у фази раста и развоја. Здравим одраслим људима потребно око 1000 мг дневно.

Калијум је неопходни суплемент у борби против разних врста алергија, па тако и алергије на сунце. У току алергијске реакције долази до повећања пропустљивости капилара, а управо је калцијум тај који ову пропустљивост регулише, што га и чини добрим избором за смањење симптома алергије. Сам узрочник алергијских симптома је хистамин, који се ослобађа из ћелија, мастоцита. Поред антихистамика као редовне антиалергијске терапије, добро је уврстити и суплементе калцијума и витамина Ц. Витамин Ц смањује ниво хистамина, а калцијум је његове резерве и смањује излучивање, а самим тим и осећај сврака и непријатности. Поред витамина Ц, добар савезник калцијуму у борби против алергије је и бета каротен, који је природни пигмент и антиоксиданс. Балансирана исхрана је најсигурнији пут за унос оптималне количине калцијума. Када дође до дефицита који се не може надокнадити исхраном, консултовати лекара или фармацеута, како би се постигао најбољи ефекат, а што мање нежељених ефеката.

Најбољи чајеви света

ОПУШТАЈУ, УБИЈАЈУ БАКТЕРИЈЕ, БРИШУ БОРЕ...

Бројне су благодати најпопуларнијег топлог напитка... Чај направљен од листова и цветова глога ојекљује је средство за срце, чај од листа малине помаже код дијареје, нана умирује стомак...

Биљни чајеви имају моћна исцелитељска својства. Тако је чај направљен од листова и цветова глога ојекљује средство за срце, чај од листа малине помаже код дијареје, чај од нана умирује стомак, а онај од камилице се користи се као облога за брже зарастање рана...

Зелени чај је тренутно врло популаран, али не без разлога - доказано је да јача имунитет, снижава ниво холестерола, помаже против каријеса и спречава појаву рака. Он садржи ЕГЦГ, један од најмоћнијих антиоксиданата икад откривених. Бели и црни чај, који потичу од исте биљке, такође су добри за здравље.

Чај од лимунове траве има изразито освежавајући укус ли-

венац) - За припрему овог чаја користе се стабљике и лишће цвета. Овај укусан и ароматичан чај помаже код проблема са спавањем, јер има благо седативно дејство на нервни систем. Такође може да се користи за лечење напетости и хроничног умора.

Чај од корена ђумбира је пикантан и има ојекљујући мирис. Помаже при лечењу јутарње мучнине јер опушта мишиће желуца. Поред тога, подстиче пробаву и помаже при разградњи протеина, побољшава циркулацију и опушта мишиће крвних судова.

Улонг (нешто између зеленог и белог чаја) има природну арому сличну брескви. Сматра се једним од најздравијих чајева на свету. Одличан је у служби лепоте, избељује тамне мрље, ублажава боре... Такође помаже при лечењу атеросклерозе и других болести насталих под дејством слободних радикала у телу.

У пријатном укусу црвеног

муна. Убија различите бактерије и гљивице, смањује повишену телесну температуру и побољшава пробаву.

Чај од камилице, слаткастог укуса, сматра се једним од најстаријих чајева које су користили и древни Египћани. Камилица има умирујуће дејство на ум, тело и дух и помаже при ублажавању анксиозности и стреса. Шоља чаја од камилице пре одласка у кревет је савршено средство за опуштање.

Чај од листа црног дуда има воћни укус, подсећа на чај од јаворовог лишћа. Чај од дуда спречава нагомилавање масних наслага у артеријама, а самим тим и атеросклерозу. Дobar је за дијабетичаре, јер одржава ниво глукозе у крви стабилним. Висока концентрација калцијума из дуда помаже у јачању костију и зуба.

Чај од пасифлоре (христов

чаја од црвеног афричког грма (ројбос) можете уживати до миле воље. И овај чај се сматра једним од најбољих и најздравијих на свету. Успорава процес старења и побољшава природни имунолошки систем, помаже у јачању капилара и побољшава циркулацију.

Зелени чај може да уништи малигне ћелије рака и знатно успори њихов раст. Зелени чај смањује ризик од срчаног и можданог удара тако што смањује стварање крвних угрушака.

Чај од нана се користи се код лоше пробаве: грчеве, надутости, нервозе црева, горушице, повраћања и затвора. Може да олакша менструалне тегобе, помогне код упале слузокоже дисајних путева, а неретко се препоручује као средство против несанице. Служи и за побољшање апетита.

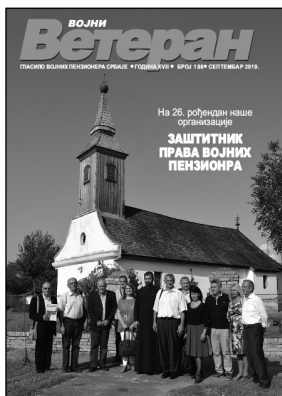

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

НАСЛОВНА
СТРАНА:

Звонимир
Пешић

Година XV. Број 188, СЕПТЕМБАР 2019.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милан Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Др Часлав Антић мр Александар
Симоновски, мр Милан Шумоња,
Будимир М. Попадић, Душан Старчевић,
Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ
Добросав Алексић (Алексинац),
Предраг Добић (Сремска Митровица),
Радивоје Здравковић, (Подгорица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабац),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Драган Дабетић (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић М. Чуљић, дописници
и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Тираж 3.000 примерака
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;

***ВЕСОВИЋ Н. МИРЈАНА** у Београду, Ул.Шуматовачка бр. 149, суботом од 11-15 часова и у Крагујевцу – Ул.Светозара Марковића бр. 19, средом од 15-18 часова.

За потребе војних пензионера ови адвокати обављаће следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 20 одсто (адвокати Љиљана Јаковљевић и Гордана Бучевац Стефановић), односно 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић). Редослед адвоката дат је по редоследу склапања уговора.

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигураници.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почаста,
- помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 011/8333-142 и 011/6161-769; 064/1660-423 и 011/3181-812.

ОБАВЕШТЕЊЕ ЗА 18. КЛАСУ СТВШ КоВ

Овим путем обавештавамо негдашње питомце 18. класе СТВШ КоВ, смер веде, да ће обележавање 50-годишњице од почетка школовања бити 26.октобра (субота), у Београду, у ресторану Мали викенд на Бањици, са почетком у 14.00 часова. Информације на телефоне 060/0811-954 Добривоје Димитријевић и 060/0403-954 Драги Босиљчић

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

Корени зла се развијају и без заливања.

Со је остала иста, али се погача у Србији истањила.

Када телевизија жмури, настану – ћорава посла.

Треба да уклонимо сенке прошлости.
Плаше младе.

Социјални проблеми код нас су као дубоко замрзнута храна.
Увек су – свежи.

Како да иде у корак с народом,
кад је вечито у аутомобили.

За слободу мисли
не постоји ниједан затвор.
Душан Старчевић

TANJA dent

Стоматолошка ординација „ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800
Михаила Булгакова 50а, Београд
е-маил:

dr.tanjavukmirovic@yahoo.com
Пружа све врсте стоматолошких услуга војним пензионерима и члановима њихове породице, са 10% попушта.
Такође се нуди и могућност одложеног плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологije

Прегледе можете заказати на:
063/214-800
Радно време од 12 до 20 х